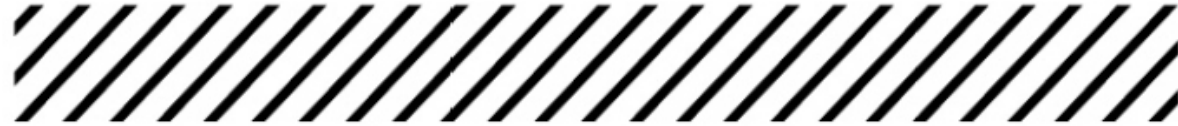

havo vwo voor muziek en dans

PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING

EXAMENJAAR 2022 – 2023

5 HAVO

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	2
Inleiding	4
Eindexamenreglement	7
Deel 1 Het schoolexamen	9
Deel 2 Het centraal examen	14
Programma's van de vakken	20
Aardrijkskunde	21
Nederlandse taal en literatuur	24
Engelse taal en literatuur	29
Duitse taal en literatuur	30
Franse taal en literatuur	34
Geschiedenis	40
Economie	39
Wiskunde A	42
Kunst Dans	44
Kunst Muziek	48
VMO	53
Combinatiecijfer	55
VDO	56

INLEIDING

INLEIDING

Het laatste schooljaar staat voor de meeste vakken in het teken van het eindexamen. Enkele vakken worden afgesloten binnen het schoolexamen, de andere vakken kennen een afsluiting zowel in het schoolexamen (SE) als in het centrale examen (CE). In deze gids is de informatie te vinden noodzakelijk voor deze afsluitingen. Het onderwijsprogramma en de wijze van afsluiten staan in het PTA van de vakken.

De onderdelen van de vakken die al in het vierde jaar zijn afgenomen staan in de gids van het vorige jaar.

PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING 2022-2023

1 DE INHOUD VAN HET EINDEXAMEN

Het eindexamen omvat:

- de vakken en deelvakken van het gemeenschappelijk deel van het profiel cultuur en maatschappij of van het profiel economie en maatschappij
- de vakken en deelvakken van het profieldeel van het profiel cultuur en maatschappij of van het profiel economie en maatschappij, waarbij inbegrepen een profielwerkstuk; dit profielwerkstuk is al in klas 4 afgesloten.

In het kader van de DAMU-regeling zijn de kandidaten van de HAVO/VWO voor Muziek en Dans vrijgesteld van de vakken ckv, maatschappijleer en LO. De zogenaamde vrije ruimte wordt volledig besteed aan het muziekvakonderwijs of dansvakonderwijs. Daarnaast hebben de kandidaten van de HAVO/VWO voor Muziek en Dans het recht vrijstelling te vragen voor een profielkeuzevak of een keuzevak. De directeur kan hiervoor schriftelijk toestemming verlenen.

2 VAKKEN MET SCHOOLEXAMEN EN/OF CENTRAAL EXAMEN

Het overzicht van vakken ten aanzien van centraal examen en/of schoolexamen luidt als volgt:

	SE	CE
<u>gemeenschappelijk deel</u>		
Nederlands	X	X
Engels	X	X
<u>profieldeel C&M</u>		
Frans of Duits	X	X
geschiedenis	X	X
<u>profielkeuzedeel C&M</u>		
aardrijkskunde of economie	X	X
kunstvak dans of muziek	X	X
<u>profieldeel E&M</u>		
economie	X	X
geschiedenis	X	X
wiskunde	X	X
<u>profielkeuzedeel E&M</u>		
Frans of Duits	X	X
<u>profielwerkstuk</u>		
<u>vrije deel</u>		
voorbereidend dansvakonderwijs (VDO) of	X	

voorbereidend muziekvakonderwijs (VMO)	X	
kunstvak dans of muziek (alleen bij E&M)	X	X
keuzevak: wiskunde (alleen bij C&M)	X	X

3 REGELS VOOR HERKANSING

Toetsen die deel uitmaken van het examendossier (wat dat is, lees je verderop in deze informatie), kunnen zowel in klas 4 als in klas 5 worden afgenomen. In het PTA wordt dit per vak afzonderlijk vermeld. In beginsel heb je recht op herkansing van alle schoolexametoetsen. Hiervoor gelden wel beperkingen, waarvan de belangrijkste is dat je moet hebben deelgenomen aan het onderwijsprogramma, waartoe het bijwonen van de lessen behoort. De eerste twee herkansingen vinden plaats na SE-periode 2, de volgende twee herkansingen vinden plaats na SE-periode 3. Hierbij geldt dat na periode 3 enkel toetsen herkanst mogen worden uit periode 3. Sommige onderdelen lenen zich eenvoudig niet voor herkansing, daarom zijn deze hiervan uitgesloten. Een toets kan nooit vaker dan één maal worden herkanst. In bijzondere gevallen kan de kandidaat worden uitgesloten van het recht op herkansing van bepaalde onderdelen.

Wanneer een kandidaat door ziekte of andere oorzaken niet aan een SE-sessie kan deelnemen of te laat bij een SE-sessie arriveert, wordt hij verwezen naar een herkansing.

4 MOMENT VAN AFNAME

Voor de leerlingen in klas 5h worden 3 toetsperiodes georganiseerd. Toetsperiode 1 begint na de herfstvakantie, toetsperiode 2 begint na de kerstvakantie. De 3^e toetsperiode begint half maart (zie voor de exacte data ook de jaarplanning). De luistertoetsen vallen buiten de toetsperiodes; deze worden in januari afgenomen.

5 HET CENTRAAL EXAMEN

A. Aan het CE mag pas worden deelgenomen nadat het SE is afgerond. Dit betekent dat de onderdelen die becijferd worden van een cijfer zijn voorzien en dat de onderdelen van het handelingsdeel de kwalificatie "naar behoren" moeten hebben.

B. De cijfers van SE en CE examen worden per vak gemiddeld.

6 DE SLAAG-ZAKREGELING

De kandidaat is geslaagd als:

- ≡ Alle eindcijfers 6 of hoger zijn, of
- ≡ er 1 x 5 behaald is en voor de overige vakken een 6 of hoger, of
- ≡ er 1 x 4 behaald is en voor de overige vakken een 6 of hoger, waarbij het gemiddelde van alle vakken tenminste 6,0 is, of
- ≡ 2 x 5 behaald is en voor de overige vakken een 6 of hoger, waarbij het gemiddelde van alle vakken tenminste 6,0 is, of
- ≡ 1 x 4 en 1 x 5 behaald is en voor de overige vakken een 6 of hoger, waarbij het gemiddelde van alle vakken tenminste 6,0 is.

EN

- ≡ het gemiddelde van de cijfers van het CE niet lager dan 5,5 is.
- ≡ voor de vakken Nederlands, Engels en wiskunde niet meer dan één vak onvoldoende is, waarbij de onvoldoende niet lager mag zijn dan het cijfer 5
- ≡ deelgenomen is aan de rekentoets.

7 LUISTERTOETSEN EN CENTRALE EXAMENS IN 2023 (ONDER VOORBEHOUD)

week 4 luistertoets MVT

week 5 luistertoets MVT

CE TIJDVAK I IN 2023

vrijdag	12 mei	13.30 – 16.00 uur	Nederlands
maandag	15 mei	09.00 – 12.00 uur	geschiedenis
dinsdag	16 mei	13.30 – 16.00 uur	Engels
woensdag	17 mei	09.00 – 11.30 uur	Duits
maandag	22 mei	13.30 – 16.00 uur	Frans
dinsdag	23 mei	09.00 – 12.00 uur	kunst algemeen
		13.30 – 16.00 uur	wiskunde A / B
woensdag	24 mei	13.30 – 16.30 uur	economie
vrijdag	26 mei	13.30 – 16.30 uur	aardrijkskunde

CE TIJDVAK II IN 2023

Het rooster voor het tweede tijdvak wordt bekendgemaakt in maart 2023.

N.B.: Wijzigingen van deze data zijn mogelijk. In de loop van het schooljaar krijg je meer informatie via de eindexamensecretaris. Zie ook de site www.eindexamen.nl.

EINDEXAMENREGLEMENT

HAVO/VWO VOOR MUZIEK EN DANS

SCHOOLJAAR: 2022 -2023

Inleiding

Dit eindexamenreglement, samen met het bijbehorende Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA), bevat alle regels en bepalingen welke betrekking hebben op het eindexamen.

Onder eindexamen wordt verstaan de combinatie van schoolexamen (SE) en centraal examen (CE). Voor een aantal vakken beperkt het eindexamen zich tot een schoolexamen.

In dit reglement zijn bepalingen verwerkt uit het Eindexamenbesluit VO.

De tekst van dit besluit is te downloaden via www.examenblad.nl.

Op de school is genoemd besluit voor belanghebbenden ter inzage.

Het examenreglement en het PTA zullen elk schooljaar voor 1 oktober aan de Inspectie van het Onderwijs worden toegezonden.

Het examenreglement en het PTA zullen elk schooljaar voor 1 oktober aan de kandidaten worden verstrekt.

BEGRIPPENLIJST

- Bevoegd gezag: bestuur waar de school onder valt
- CE: centraal examen
- Corrector van het eindexamen: examinerator die het gemaakte werk in zijn vak volgens de beoordelingsnormen beoordeelt en deze beoordeling volgens de geldende regels uitdrukt in een score
- Directeur: directeur van de school
- Examensecretaris: door de directeur aangewezen lid van het personeel belast met uitvoering van en toezicht op de examens, conform het gestelde in dit reglement
- Examinerator: docent die belast is met het afnemen van het examen in zijn vak

- Kandidaat: een ieder die door het bevoegd gezag tot een eindexamen wordt toegelaten
- SE: schoolexamen.

EXAMENREGLEMENT voor HAVO/VWO voor Muziek en Dans

Het bestuur van de Stichting voor Interconfessioneel en Algemeen Bijzonder voortgezet onderwijs (LMC voortgezet onderwijs), optredend als bevoegd gezag van de Havo/vwo voor Muziek en Dans uitvoering gevend aan het Eindexamenbesluit VO

bepaalt dat tijdens de Tweede Fase aan de leerlingen van de school de gelegenheid wordt geboden eindexamen havo en vwo af te leggen in de vakken, zoals die genoemd staan in het jaarlijks vast te stellen Programma van Toetsing en Afsluiting dat eveneens jaarlijks voor 1 oktober aan deze leerlingen wordt verstrekt. Het is voor de leerlingen verplicht de in het PTA opgenomen toetsen af te leggen;

en besluit dat met ingang van 1 oktober 2016 het reglement van het eindexamen havo en vwo wordt vastgesteld als volgt:

DEEL 1 HET SCHOOLEXAMEN

ARTIKEL 1.1 POSITIEBEPALING VAN HET EXAMENREGLEMENT

1. Mocht dit reglement in enig opzicht in strijd blijken met het in de preambule genoemde Eindexamenbesluit, dan prevaleert het Eindexamenbesluit.
2. In alle gevallen waarin het in de preambule genoemde Eindexamenbesluit of dit Examenreglement niet voorziet, beslist de directeur.

ARTIKEL 1.2 INHOUD VAN HET SCHOOLEXAMEN

1. Het SE bestaat uit een examendossier. Dit is het geheel van de onderdelen van het SE, gedocumenteerd in de vorm van een uitgebreide lijst van cijfermatige en andersoortige beoordelingen.
2. Het SE omvat tevens een profielwerkstuk.

ARTIKEL 1.3 PERIODEN VAN HET SCHOOLEXAMEN

1. Het SE wordt afgenomen in minimaal twee perioden waarvan de data ruim van te voren bekend worden gemaakt.
2. Elke periode kan met enkele dagen uitgebreid worden i.v.m. roostertechnische en/of onvoorziene omstandigheden. Ook kunnen toetsen buiten de SE-perioden worden afgenomen. Dergelijke afwijkingen worden in het Programma van Toetsing en Afsluiting vermeld bij de programma's voor het SE van de betrokken vakken.
3. In het Programma van Toetsing en Afsluiting wordt aangegeven welke onderdelen van het examenprogramma deel uitmaken van het SE, de verdeling van de examenstof over de toetsen van het SE, de wijze waarop het SE plaatsvindt, alsmede de regels die aangeven op welke wijze het cijfer voor het SE voor een kandidaat tot stand komt.

ARTIKEL 1.4 GANG VAN ZAKEN BIJ HET SCHOOLEXAMEN

1. Bij de afname van schriftelijke SE-toetsen is tenminste één surveillant aanwezig.
2. Bij de inzage van materiaal voor mondelinge SE-toetsen is, indien wenselijk, tenminste één surveillant aanwezig.
3. Bij mondelinge SE-toetsen zijn naast de examinerator een of meer docenten aanwezig of de toets wordt op band/recorder opgenomen.
4. SE-practica vinden plaats onder toezicht van de examinerator.
5. De kandidaten dienen tenminste 5 minuten voor aanvang van een SE-sessie in de examenruimte aanwezig te zijn.
6. Kandidaten mogen geen jassen, tassen, communicatieapparatuur, beeld- en geluidsdragers en dergelijke meenemen in de examenruimte.
7. Kandidaten die te laat komen, mogen tot uiterlijk een kwartier na de aanvang van een SE-sessie in de examenruimte worden toegelaten. Zodra in de examenruimte is begonnen met het uitdelen van de opgaven worden de kandidaten die te laat zijn niet meer toegelaten tot deze ruimte. Nadat een kwartier verstreken is sinds het officiële tijdstip van aanvang, zoals vermeld in het SE-toetsrooster, worden de laatkomers als groep toegelaten tot de examenruimte. Een uitzondering op deze regel vormen de luistertoetsen van de taalvakken en mondelinge toetsen.

Na het begin van een luistertoets worden geen kandidaten meer tot de examenruimte toegelaten. Een kandidaat die te laat is, wordt verwezen naar een herkansing (art.1.7). Na het begin van de tijd die voor een mondelinge toets was ingeroosterd, wordt ook deze kandidaat verwezen naar een herkansing conform artikel 1.7.

8. Bij SE-sessies anders dan mondelinge toetsen mogen kandidaten de examenruimte eerst een half uur na aanvang van de sessie verlaten.
9. Kandidaten mogen niet zonder toestemming van de surveillant zich buiten de examen- of inzageruimte begeven.
10. Het werk wordt gemaakt op door de school gewaarmerkt papier. Alleen door de school gewaarmerkt papier mag als kladpapier worden gebruikt.
11. Het werk wordt geschreven in inkt. Het gebruik van correctiemiddelen is in geen enkel geval toegestaan. Het gebruik van potlood is slechts toegestaan bij het maken van tekeningen, diagrammen en grafieken. Voor correctie van potlood mag gebruik gemaakt worden van vlakgum.
12. De kandidaat plaatst op het SE-werk zijn naam en examennummer.
13. Omtrent de opgaven van het SE worden geen mededelingen of inlichtingen aan de kandidaten verstrekt door anderen dan de examinerator.
14. Op het werk geeft de kandidaat aan hoeveel bladen er worden ingeleverd. Tevens voorziet hij elk blad van een nummer.
15. Door het inleveren van het werk geeft de kandidaat aan de SE-toets te hebben beëindigd. Heeft hij een deel van de opgaven over het hoofd gezien, dan kan hij er geen aanspraak op maken deze of soortgelijke opgaven later opnieuw voorgelegd te krijgen.
16. Het is de kandidaten niet geoorloofd op enigerlei wijze de voorgelegde toetsvragen en de antwoorden daarop buiten de examenruimte te brengen voordat de sessie is beëindigd doordat de laatste kandidaat het werk heeft ingeleverd.
17. Indien een kandidaat het examenwerk met potlood heeft gemaakt, moet onmiddellijk na het beëindigen van de examenzitting het werk worden gekopieerd. Het origineel wordt bewaard in een kluis. De corrector ontvangt een kopie van het werk ter correctie.

ARTIKEL 1.5 HULPMIDDELEN

1. Overzichten van hulpmiddelen die bij het SE gebruikt mogen of moeten worden, zijn opgenomen in het Programma van Toetsing en Afsluiting, of worden tijdig voor de desbetreffende zittingen aan de kandidaten medegedeeld.
2. Het is de kandidaten niet toegestaan boeken of andere dan de in lid 1 bedoelde hulpmiddelen mee te nemen in de examenruimte.

ARTIKEL 1.6 ONREGELMATIGHEDEN

1. Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het schoolexamen, dan wel ten aanzien van een aanspraak op vrijstelling, aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, kan de directeur maatregelen nemen. Voorafgaand aan het eventueel nemen van maatregelen bespreekt de directeur dit met de kandidaat en met de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat indien deze minderjarig is.
2. De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:
 - a. het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het schoolexamen of het centraal examen,
 - b. het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan een of meer toetsen van het schoolexamen of het centraal examen,
 - c. het ongeldig verklaren van een of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen of het centraal examen,
 - d. het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de directeur aan te wijzen onderdelen.

3. De directeur deelt zijn beslissing mede aan de kandidaat, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk. De schriftelijke mededeling wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de Inspectie van het Onderwijs, alsmede aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat indien deze minderjarig is.
4. De kandidaat kan tegen een beslissing van de directeur in beroep gaan bij de Commissie van Beroep voor de Examens van LMC voortgezet onderwijs. Het beroep wordt binnen vijf dagen nadat de beslissing ter kennis van de kandidaat is gebracht, schriftelijk bij de Commissie van Beroep ingesteld. De commissie stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken op het beroep, tenzij zij de termijn met redenen omkleed verlengd heeft met ten hoogste twee weken. De commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het schoolexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen. De commissie deelt haar beslissing schriftelijk mede aan de kandidaat, aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat indien deze minderjarig is, aan de directeur en aan de Inspectie van het Onderwijs.
5. De samenstelling van de Commissie van Beroep wordt door het bestuur vastgesteld en is op de school desgewenst voor belanghebbenden ter inzage. De Commissie van Beroep bestaat uit drie directeuren. Van de Commissie van Beroep mag de directeur van de school geen deel uitmaken.
6. Het adres van de Commissie van Beroep luidt:

Commissie van Beroep voor de Examens van LMC voortgezet onderwijs
Postbus 25015
3001 HA Rotterdam

ARTIKEL 1.7 ZIEKTE EN VERZUIM

Wanneer een kandidaat door ziekte of andere oorzaken niet aan een SE-sessie kan deelnemen of te laat bij een SE-sessie arriveert, wordt hij verwezen naar

een herkansing. Indien dit leidt tot een onrechtvaardige behandeling behoudt de directeur, gehoord de examensecretaris, zich het recht voor anders te besluiten.

Een aldus ingehaalde toets kan later niet meer worden herkanst. De leerling moet telefonisch bericht van verhindering geven aan de directeur. Dit bericht moet binnen een week schriftelijk bevestigd worden door ouders of verzorgers van de leerling. Indien telefonisch en/of schriftelijk bericht niet wordt ontvangen, wordt dit gezien als ongeoorloofd verzuim. Bij ongeoorloofd verzuim is sprake van een onregelmatigheid, zie artikel 1.6.

Voor VDO geldt: Mocht er door bijzondere omstandigheden (te bepalen door coördinatoren Dans) geen examen kunnen plaatsvinden tijdens de testlessen dan bepalen de directeur, examensecretaris en coördinatoren Dans de verdere procedure.

ARTIKEL 1.8 FRAUDE

Fraude is een onregelmatigheid conform artikel 5 van het Eindexamenbesluit. De directeur kan maatregelen nemen zoals opgenomen in artikel 1.6. In geval vermoed wordt dat een kandidaat zich aan fraude schuldig gemaakt zou kunnen hebben tijdens een centraal examen, wordt het protocol fraude toegepast.

ARTIKEL 1.9 INLEVERDATA

Inleverdata, genoemd in het Programma van Toetsing en Afsluiting, zijn bindend.

Als een kandidaat een dergelijke datum overschrijdt, wordt dit beschouwd als een onregelmatigheid en treedt artikel 1.6 in werking.

ARTIKEL 1.10 CIJFERBEREKENING

Voor ieder vak worden in het SE door de examiner twee of meer cijfers toegekend. Vooraf maakt de examiner in het Programma van Toetsing en Afsluiting de gewichtsverhouding van deze cijfers bekend. Alle cijfers zijn getallen van 1 tot en met 10 of de tussenliggende getallen met één decimaal. Voor elk vak ontstaat zo een eindcijfer dat eventueel het gewogen gemiddelde van de samenstellende onderdelen is. Als het eindcijfer twee cijfers achter de komma heeft, dan wordt het, indien het tweede cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond, in beide gevallen tot een cijfer met één decimaal.

Voor VDO geldt: Alle danscijfers worden afgerond op half of heel. Het eindcijfer, het gemiddelde van alle cijfers, wordt berekend als Artikel 1.10.

ARTIKEL 1.11 VASTSTELLING EN BEKENDMAKING VAN DE RESULTATEN

Toegekende SE-beoordelingen worden door de examiner zo spoedig mogelijk na afloop van een SE-onderdeel schriftelijk aan de kandidaten medegedeeld. Genoemde beoordelingen kunnen zowel cijfermatig als niet cijfermatig zijn. Voor niet cijfermatige beoordelingen bestaat de keuze uit "voldoende" of "goed".

De eindcijfers van het SE worden door of namens de examensecretaris schriftelijk aan de kandidaten medegedeeld vóór het begin van het centraal examen.

ARTIKEL 1.12 HERKANSINGEN EN HEREXAMENS

1. De eerste twee herkansingen vinden plaats na SE-periode 2, de volgende twee herkansingen vinden plaats na SE-periode 3. Hierbij geldt dat na periode 3 enkel toetsen herkanst mogen worden uit periode 3.
2. Toetsen waarvan in het PTA is aangegeven dat ze niet herkansbaar zijn, kunnen wel worden ingehaald. Een toets kan nooit vaker dan eenmaal worden herkanst.

3. Bij alle hierboven genoemde herexamens en herkansingen geldt dat het hoogst behaalde cijfer het definitieve cijfer wordt.

ARTIKEL 1.13 INZAGE EXAMENWERK

1. Uitsluitend na verkregen toestemming van de examensecretaris van de school kan aan een kandidaat inzage gegeven worden van het door hem gemaakte schriftelijke schoolexamenwerk. De betrokken examiner is bij die inzage aanwezig.
2. Zo spoedig mogelijk na het verstrijken van een schooljaar wordt een SE-cijferlijst aan de kandidaten voorgelegd. Het door de kandidaten gedurende een schooljaar gemaakte schoolexamenwerk wordt tenminste tot twee weken na de aanvang van het volgende schooljaar bewaard door de directeur.
3. Na ondertekening van de SE-cijferlijst kunnen werkstukken, scripties en dergelijke door de auteurs worden opgevraagd. Twee weken na aanvang van het nieuwe schooljaar is de school gerechtigd scripties, werkstukken e.d. onaangekondigd te vernietigen.

ARTIKEL 1.14 AFWIJKENDE VORM VAN EXAMINEREN

1. De directeur kan toestaan dat een lichamelijk of geestelijk gehandicapte kandidaat het schoolexamen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat. In dat geval bepaalt de directeur de wijze waarop het examen zal worden afgelegd. Hij doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de Inspectie van het Onderwijs.
2. Het bevoegd gezag kan een kandidaat die met inbegrip van het schooljaar waarin hij eindexamen aflegt ten hoogste zes jaren onderwijs in Nederland heeft gevolgd en voor wie het Nederlands niet de moedertaal is, met betrekking tot het vak Nederlandse taal en

letterkunde of tot enig vak waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is, een verlenging toestaan van de duur van de toets van het schoolexamen met ten hoogste 30 minuten.

3. Voor het gebruik van extra faciliteiten tijdens de examenzittingen dienen de kandidaten zich te richten tot de examensecretaris.

DEEL 2 HET CENTRAAL EXAMEN

ARTIKEL 2.1 POSITIEBEPALING VAN HET EXAMENREGLEMENT

1. Mocht dit reglement in enig opzicht in strijd blijken met het in de preambule genoemde Eindexamenbesluit, dan prevaleert het Eindexamenbesluit.
2. In alle gevallen waarin het in de preambule genoemde Eindexamenbesluit of dit Examenreglement niet voorziet, beslist de directeur.

ARTIKEL 2.2 TIJDVAKKEN VAN HET CENTRAAL EXAMEN

Het CE kent drie tijdvakken. Het tweede en derde tijdvak dienen voor het inhalen van gemiste examenonderdelen van het eerste tijdvak (art.2.7) of voor het doen van herkansingen (art.2.11). In het derde tijdvak kunnen slechts examens worden afgenomen door de staatsexamencommissie.

ARTIKEL 2.3 INSCHRIJVING VOOR HET EXAMEN

Voor 1 oktober van het cursusjaar waarin het CE plaatsvindt, bepalen de kandidaten in welke (keuze)vakken zij examen wensen af te leggen.

ARTIKEL 2.4 GANG VAN ZAKEN BIJ HET CENTRAAL EXAMEN

1. Bij CE-sessies is per 35 kandidaten tenminste één surveillant in de examenruimte aanwezig met een minimum van twee surveillanten.
2. De kandidaten dienen tenminste 10 minuten voor aanvang van een CE-sessie in de examenruimte aanwezig te zijn.
3. De kandidaten mogen geen jassen, tassen, communicatieapparatuur, beeld- en geluidsdragers en dergelijke meenemen in de examenruimte.
4. Kandidaten die te laat komen, mogen tot uiterlijk een half uur na de aanvang van een CE-zitting in de examenruimte worden toegelaten.
5. Bij CE-zittingen mogen kandidaten de examenruimte eerst verlaten een uur na aanvang van de zitting. De kandidaten mogen de examenruimte verlaten tot een kwartier voor de beëindiging van de zitting.
6. Het is de kandidaten niet geoorloofd zich zonder toestemming van de surveillant buiten de examenruimte te begeven.
7. Het werk wordt gemaakt op door de school gewaarmerkt papier. Alleen door de school gewaarmerkt papier mag als kladpapier worden gebruikt.
8. Het werk wordt geschreven in inkt. Het gebruik van correctiemiddelen is in geen enkel geval toegestaan. Het gebruik van potlood is slechts toegestaan bij het maken van tekeningen, diagrammen en grafieken. Voor correctie van potlood mag gebruik gemaakt worden van vlakgum.
9. De kandidaat plaatst op het CE-werk zijn naam en examennummer.
10. Omtrent de opgaven van het CE worden geen mededelingen of inlichtingen van welke aard of door wie ook aan de kandidaten verstrekt.
11. Door het inleveren van het werk geeft de kandidaat aan de CE-toets te hebben beëindigd. Op het werk geeft de kandidaat aan hoeveel bladen er worden ingeleverd. Tevens voorziet hij elk blad van een nummer.
12. Het is de kandidaten niet geoorloofd op enigerlei wijze de voorgelegde vragen en de antwoorden daarop buiten de examenruimte te brengen voordat de zitting is beëindigd doordat de laatste kandidaat het werk heeft ingeleverd.

ARTIKEL 2.5 HULPMIDDELEN

1. Overzichten van hulpmiddelen die bij het CE gebruikt mogen of moeten worden, worden opgenomen in het Programma van Toetsing en Afsluiting, dan wel tijdig voor de desbetreffende examensessies aan de kandidaten meegedeeld.
2. Het is de kandidaten niet toegestaan boeken of andere dan de in lid 1 bedoelde hulpmiddelen met zich mede te nemen in het examen-lokaal.

ARTIKEL 2.6 ONREGELMATIGHEDEN

1. Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het centraal examen, dan wel ten aanzien van een aanspraak op vrijstelling, aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, kan de directeur maatregelen nemen. Voorafgaand aan het eventueel nemen van maatregelen bespreekt de directeur dit met de kandidaat en met de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat indien deze minderjarig is.
2. De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:
 - a. het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het centraal examen,
 - b. het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan een of meer toetsen van het centraal examen,
 - c. het ongeldig verklaren van een of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het centraal examen,

d. het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de directeur aan te wijzen onderdelen.

3. De directeur deelt zijn beslissing mede aan de kandidaat, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk. De schriftelijke mededeling wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de Inspectie van het Onderwijs, alsmede aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat indien deze minderjarig is.
4. De kandidaat kan tegen een beslissing van de directeur in beroep gaan bij de Commissie van Beroep voor de Examens van LMC voortgezet onderwijs. Het beroep wordt binnen vijf dagen nadat de beslissing ter kennis van de kandidaat is gebracht, schriftelijk bij de Commissie van Beroep ingesteld. De commissie stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken op het beroep, tenzij zij de termijn met redenen omkleed verlengd heeft met ten hoogste twee weken. De commissie deelt haar beslissing schriftelijk mede aan de kandidaat, aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat indien deze minderjarig is, aan de directeur en aan de Inspectie van het Onderwijs.
5. De samenstelling van de Commissie van Beroep wordt door het bestuur vastgesteld en is op de school desgewenst voor belanghebbenden ter inzage. De Commissie van Beroep bestaat uit drie directeuren. Van de Commissie van Beroep mag de directeur van de school geen deel uitmaken.
6. Het adres van de Commissie van Beroep luidt:

Commissie van Beroep voor de Examens van LMC voortgezet
onderwijs
Postbus 25015
3001 HA Rotterdam

ARTIKEL 2.7 ZIEKTE EN VERZUIM

1. Wanneer een kandidaat om gezondheids- en/of andere dringende redenen niet aan het CE kan deelnemen, moet dit onmiddellijk - in ieder geval vóór de aanvang van dat examenonderdeel - telefonisch bericht worden aan de directeur. Dit bericht moet binnen een week schriftelijk bevestigd worden door ouders of verzorgers van de leerling. Indien telefonisch en/of schriftelijk bericht niet wordt ontvangen, wordt dit gezien als ongeoorloofd verzuim.
2. De kandidaat die om een geldige reden, ter beoordeling van de directeur, niet in staat is het SE voor één of meer vakken tijdig af te ronden, wordt voor het CE in die vakken verwezen naar het tweede en eventueel naar het derde tijdvak.
3. Indien een kandidaat om een geldige reden, ter beoordeling van de directeur, is verhinderd bij één of meer onderdelen van het CE van het eerste tijdvak van het CE tegenwoordig te zijn, wordt hem in het tweede tijdvak van het CE de gelegenheid gegeven het CE te voltooien. Bij deze gelegenheid kunnen ten hoogste twee toetsen worden afgelegd.
4. Indien een kandidaat in het tweede tijdvak van het CE evenzeer verhinderd is, of wanneer hij het CE in het tweede tijdvak niet kan voltooien, wordt hij in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak van het CE ten overstaan van de staatsexamencommissie zijn eind-examen te voltooien.

ARTIKEL 2.8 TOELATING TOT HET CENTRAAL EXAMEN

Aan het CE mag pas worden deelgenomen nadat het SE is afgerond. Dit betekent dat de in het PTA beschreven onderdelen die becijferd dienen te worden van een cijfer zijn voorzien en dat de onderdelen van het handelingsdeel de kwalificatie "naar behoren" moeten hebben. De Inspectie van het Onderwijs hanteert een uiterste datum waarop scholen de SE-cijfers van de kandidaten voor het CE moeten hebben opgegeven.

Na het verstrijken van deze datum zijn kandidaten (m.u.v. de kandidaten genoemd in artikel 2.7 lid 2) die het SE nog niet hebben afgerond niet meer toelaatbaar voor het CE.

ARTIKEL 2.9 CIJFERBEREKENING

1. De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg de score voor het CE vast. Daarbij gebruiken zij de officiële (door de landelijke examencommissie vastgestelde) scoreschaal. Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt de score bepaald op het rekenkundig gemiddelde van de door ieder van hen voorgestelde scores, naar boven afgerond op een geheel getal.
2. Na ontvangst van de door de landelijke examencommissie vastgestelde omzettingstabel van score naar cijfer wordt door de examensecretaris de voor een vak vastgestelde score omgezet in een cijfer uit de reeks van 1 tot en met 10 of de tussenliggende getallen met één decimaal.
3. Het eindcijfer voor alle vakken van het eindexamen wordt uitgedrukt in een geheel getal uit de reeks 1 tot en met 10. De directeur bepaalt het eindcijfer voor een vak op het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het SE en het cijfer voor het CE. Is dit gemiddelde niet een geheel getal, dan wordt het, indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond, in beide gevallen tot een geheel cijfer.
4. Indien in een vak geen CE wordt afgenomen, wordt het in lid 1 genoemde SE-eindcijfer afgerond op een geheel cijfer uit de reeks 1 tot en met 10.

ARTIKEL 2.10 VASTSTELLING EN BEKENDMAKING VAN RESULTATEN EN UITSLAG

1. Aan de kandidaten wordt van geen enkel onderdeel van het CE het cijfer medegedeeld voordat de officiële examenuitslag is bepaald en aan de kandidaten is overgebracht.
2. De kandidaat is geslaagd indien hij:
 - 1) het rekenkundig gemiddelde van de bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,50 is (de eerste decimaal moet een 5 zijn),
en indien daarnaast
 - 2) a. voor alle vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer een 6 of meer is behaald, of
 - b. voor één van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer is behaald, of
 - c. voor één van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer is behaald en het gemiddelde van de eindcijfers tenminste 6,0 bedraagt, of
 - d. voor twee van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 is behaald dan wel voor één van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld als eindcijfer een 4 en voor één van deze vakken als eindcijfer een 5 is behaald, en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer is behaald en het gemiddelde van de eindcijfers tenminste 6,0 bedraagt.
3.
 - a. In aanvulling op de in lid 1 en lid 2 gestelde eisen geldt dat geen van de eindcijfers van onderdelen genoemd in artikel 2.10.2 lager is dan 4.
 - b. Voor het examenjaar 2018 geldt de aanvullende eis dat de kandidaat de rekentoets heeft afgesloten met minimaal het cijfer 5.
4. Bovendien geldt de eis dat voor de vakken Nederlands, Engels en wiskunde voor slechts een van de vakken het eindcijfer 5 mag worden behaald. Voor geen van deze vakken mag het eindcijfer 4 zijn behaald.
5. Indien dat nodig is om de kandidaat te laten slagen, betrekken de directeur en de examensecretaris een of meer eindcijfers van de vakken niet bij het bepalen van de definitieve einduitslag. De overgebleven vakken dienen een eindexamen te vormen.
6. De kandidaat die eindexamen heeft afgelegd en niet voldoet aan de voorwaarden hierboven genoemd, is afgewezen, behoudens de mogelijkheid tot herkansing, bedoeld in art.2.11 van dit examenreglement.
7. Zodra de uitslag van het CE is vastgesteld, deelt de directeur die aan iedere kandidaat mee. De directeur wijst de kandidaten op de bepalingen van het Eindexamenbesluit inzake herkansingen.
8. De directeur kan de kandidaten de gelegenheid bieden gebruik te maken van de Damu-regeling.

ARTIKEL 2.11 HERKANSINGEN EN HEREXAMENS

1. De kandidaat heeft het recht in het tweede tijdvak van het CE deel te nemen aan de herkansing van het CE in één vak. Het hoogste van de cijfers behaald bij de herkansing en bij het eerder afgelegde centraal examen geldt als definitief cijfer voor het CE.

De kandidaat doet een schriftelijk verzoek tot herkansing aan de directeur op de dag volgend op de dag van de uitslag van het eerste tijdvak.
2. Door het vragen van een herkansing voor het CE wordt de uitslag van het examen een voorlopige uitslag.

3. Nadat het resultaat van de herkansing bekend is geworden, wordt de uitslag definitief vastgesteld en aan de kandidaat medegedeeld.

ARTIKEL 2.12 DIPLOMA EN CIJFERLIJST

- 1 De directeur reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke kandidaat die eindexamen heeft afgelegd een cijferlijst uit waarop voor zover van toepassing zijn vermeld:
 - a. de cijfers voor het SE en de cijfers voor het CE; het vak (de vakken) en het onderwerp of de titel van het profielwerkstuk, alsmede de beoordeling van het profielwerkstuk;
 - b. de beoordeling van de deelvakken CKV en LO;
 - c. de eindcijfers voor de examenvakken;
 - d. de uitslag van het examen.
2. De directeur reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke voor het eindexamen geslaagde kandidaat een diploma uit waarop het profiel is (c.q. de profielen zijn) vermeld dat (die) bij de uitslag is (zijn) betrokken.
3. Indien de kandidaat in meer vakken examen heeft afgelegd dan in de vakken die samen tenminste een eindexamen vormen, worden de vakken die niet bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken, op de cijferlijst vermeld tenzij de kandidaat daartegen bedenkingen heeft geuit.

ARTIKEL 2.13 INZAGE EXAMENWERK

Het CE-werk van de kandidaten wordt gedurende tenminste zes maanden na de vaststelling van de uitslag bewaard door de directeur, ter inzage voor belanghebbenden. Deze inzage kan uitsluitend geschieden in tegenwoordigheid van de examensecretaris of van een door hem aangewezen docent. Na

het verstrijken van deze termijn wordt het gemaakte werk onaangekondigd vernietigd.

ARTIKEL 2.14 AFWIJKENDE VORM VAN EXAMINEREN

1. De directeur kan volgens de voorschriften opgenomen in artikel 55 van het Eindexamenbesluit toestaan dat een lichamelijk of geestelijk gehandicapte kandidaat het CE gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat. In dat geval bepaalt de directeur de wijze waarop het CE zal worden afgelegd. Hij doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de Inspectie van het Onderwijs.
2. Het bevoegd gezag kan een kandidaat die met inbegrip van het schooljaar waarin hij eindexamen aflegt ten hoogste zes jaren onderwijs in Nederland heeft gevolgd en voor wie het Nederlands niet de moedertaal is, met betrekking tot het vak Nederlandse taal en letterkunde of tot enig vak waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is, een verlenging van de duur van het CE-onderdeel met ten hoogste 30 minuten toestaan.
3. Het bevoegd gezag kan, na overleg met de Inspectie van het Onderwijs, toestaan dat ten aanzien van kandidaten die in het laatste leerjaar langdurig ziek zijn en ten aanzien van kandidaten die lange tijd niet in staat zijn geweest onderwijs in het laatste leerjaar te volgen, het centraal examen gespreid over twee schooljaren wordt afgenomen.

PROGRAMMA'S VAN DE VAKKEN

- AARDRIJKSKUNDE
- NEDERLANDSE TAAL EN LITERATUUR
- ENGELSE TAAL EN LITERATUUR
- DUITSE TAAL EN LITERATUUR
- FRANSE TAAL EN LITERATUUR
- GESCHIEDENIS

- ECONOMIE
- WISKUNDE A
- KUNST DANS / VDO
- Combinatiecijfer
- KUNST MUZIEK / VMO

AARDRIJKSKUNDE

Voor het vak aardrijkskunde bestudeer je vijf domeinen over zowel sociaal geografische – als fysisch geografische onderwerpen. Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen¹:

Domein A Vaardigheden

Domein B Wereld

Domein C Aarde

Domein D Ontwikkelingsland

Domein E Leefomgeving

Domein F Oriëntatie op studie en beroep.

SCHOOLEXAMEN

Alle hierboven beschreven domeinen komen aan de orde in de examenkaternen en worden getoetst in de schoolexamens.

Daarnaast is er een aantal specifieke geografische vaardigheden, waarvan atlasvaardigheden de belangrijkste is, dat ook in de schoolexamens getoetst wordt. Bij alle schoolexamens mag je dan ook de Grote Bosatlas en het aanvullende katern gebruiken.

Ook moet je een Praktische Opdracht over je eigen woonomgeving maken. Het betreft hier een onderzoek in de vorm van een enquête over een

onderwerp in je eigen buurt of gemeente. Deze Praktische Opdracht maak je in tweetallen zodat er ook een vergelijking tussen twee buurten of gemeentes plaats kan vinden.

Bij alle schoolexamens komt naast de hierboven genoemde domeinen altijd uit domein A: Vaardigheden, het subdomein A1: De geografische benadering aan de orde.

CENTRAAL EXAMEN

Voor het Centraal Examen moet je de onderstaande stof bestuderen:

Systeem Aarde Hoofdstuk 1 t/m 3

Arm en Rijk Hoofdstuk 3 en 4

Brazilië Hoofdstuk 1 t/m 4

Wonen in Nederland helemaal

Bij het centraal examen is het gebruik van de atlas helaas niet toegestaan. Wel zijn er bij het examen afgedrukte atlaskaarten in een kaartenbijlage te gebruiken.

¹Zie ook: http://www.examenblad.nl/examenstof/aardrijkskunde-havo/2023/havo/f=/aard_havo.pdf

Examendossier vak: Aardrijkskunde**Leerjaar: 5 havo****a. Schoolexamens**

Periode	Schoolexamen	(Sub)domeinen	Literatuur	Toetsvorm	Duur	Hulpmid- delen	Gewich t SE	Her- kansing
SE-week 1	SE 1 Overleven in Europa en Arm & Rijk	Domein B: Wereld B1: Gebieden op de grens van arm en rijk B2: Samenhangen en verschillen in de wereld B3: Mondiale processen en lokale effecten Domein C: Aarde Subdomein C1: Samenhangen en verschillen op regionaal niveau	Eindexamen- katernen: (Over)leven in Europa Arm & Rijk	Schriftelijk	120 min	Grote Bosatlas	1	ja
SE-week 2	SE 2 Brazilië en Systeem Aarde	Domein C: Aarde C1: Samenhangen en verschillen op regionaal niveau C2: Samenhangen en verschillen op aarde C3: De aarde als natuurlijk systeem en lokale effecten Domein D: Ontwikkelingsland D1: Gebiedskenmerken	Eindexamen- katernen: Brazilië Systeem Aarde	Schriftelijk	120 min	Grote Bosatlas	1	ja

		D2: Actuele vraagstukken						
SE-week 3	SE 3 Wonen in Nederland	Domein E: Leefomgeving E1: Nationale en regionale vraagstukken E2: Regionale en lokale vraagstukken	Eindexamen- katernen: Wonen in Nederland	Schriftelijk	120 min	Grote Bosatlas	1	ja

b. Praktische opdrachten								
19 november 2022	PO 1 Onderzoek in eigen woonomgeving	Domein A: A2: Geografisch onderzoek	Informatie van docent	Schriftelijk			1	ja

NEDERLANDSE TAAL EN LITERATUUR

Ook voor het vak Nederlands worden verschillende domeinen² bestudeerd.

Dit zijn:

Domein A Leesvaardigheid

Domein B Mondelinge taalvaardigheid

Domein C Schriftelijke taalvaardigheid

Domein D Argumentatieve vaardigheden

Domein E Literatuur

Domein F Oriëntatie op studie en beroep.

Tijdens het Centraal Examen (CE) worden de leesvaardigheid en enkele onderdelen van de argumentatieve vaardigheden getoetst. De andere onderdelen komen aan bod in het Schoolexamen (SE).

SCHOOLEXAMEN

LEESVAARDIGHEID

1 leesvaardigheidstoets (40% van het SE-cijfer) = 180 minuten

Leerlingen krijgen beschouwende en/of betogende teksten voorgelegd die zij dienen te analyseren, interpreteren, beoordelen en samenvatten. Daarbij worden ook argumentatieve vaardigheden getoetst en wordt het taalinzicht inclusief spelling en stijl beoordeeld.

MONDELINGE TAALVAARDIGHEID

1 een presentatie (15% van het SE-cijfer) = 20 minuten

Leerlingen leveren op adequate wijze (met het oog op publiek en doel) een bijdrage aan een discussie of debat op basis van een door henzelf geschreven tekst.

De gesprekken worden bijgewoond door een publiek bestaande uit medeleerlingen. Na afloop dienen zij in staat te zijn kritische vragen uit het publiek te beantwoorden, zonder in discussie te treden.

SCHRIFTELIJKE TAALVAARDIGHEID

1 beschouwing (30% van het SE-cijfer)

Leerlingen schrijven aan de hand van documentatiemateriaal een beschouwende tekst van 600 - 700 woorden, adequaat gepresenteerd met het oog op het doel, publiek, de tekstsoort en conventies van de geschreven taal. De afbakening van het onderwerp gebeurt in overleg met de docent. Het documentatiemateriaal wordt deels door de docent en deels door de leerlingen verzameld. Dit materiaal is de basis voor de inhoud van de beschouwing en mag worden gebruikt tijdens de schrijfsessie.

² Zie ook: http://www.examenblad.nl/examenstof/nederlandse-taal-en-literatuur-2/2023/havo/f=/examenprogramma_nederlands_havo_vwo_2023.pdf

LITERATUUR

1 leesdossier en afsluitend groepsgesprek literatuur (15% van het SE-cijfer) = 25 minuten

De kandidaat zorgt voor een leesdossier dat bestaat uit acht verwerkingsopdrachten (volgens instructie) en een bibliografie.

Het leesdossier vormt de basis voor het afsluitende groepsgesprek; dit gesprek duurt 25 minuten. Het dossier dient uiterlijk een week voordat het afsluitende gesprek plaatsvindt te zijn ingeleverd.

N.B. Het leesdossier en de documentatiemappen zijn een voorwaarde voor deelname aan het betreffende schoolexamen. Indien niet aan de inleverdatum en/of gestelde eisen is voldaan, volgt automatisch het cijfer 1. Het examenonderdeel kan dan bij de eerstvolgende mogelijkheid worden herkanst.

CENTRAAL EXAMEN

Tijdens het centraal examen krijgt de kandidaat beschouwende en/of betogende teksten voorgelegd die hij dient te analyseren, interpreteren, beoordelen en samenvatten. Daarbij worden ook argumentatieve vaardigheden getoetst en wordt het taalinzicht inclusief spelling en stijl beoordeeld.

Examendossier vak: Nederlandse taal en literatuur

Leerjaar: 5 havo

a. Schoolexamens

Periode	Schoolexamen	(Sub)domeinen	Literatuur	Toets- vorm	Duur	Hulp- middelen	Gewicht SE	Her- kansing
SE-week 1	SE1: Taalverzorging + tekstanalyse + argumentatieleer	Domein A: Leesvaardigheid Domein C: Schriftelijke taalvaardigheid Domein D: Argumentatieve vaardigheden Leerlingen leren stilistische en retorische middelen te voorzien en doorgronden. Ze kunnen een inhoudelijke, structurele en retorisch-stilistische analyse maken van een kijk-, luister- en/of leesfragment en hier analytische vragen over beantwoorden.	Kern C hst 10 t/m 14 + C hst 20 t/m 22 + overzicht stijlfouten, poëtische middelen & spelling	Schriftelijk	120 min	geen	3	ja
SE-week 2	SE2: Taalbeheersing: schrijven over een actueel maatschappelijk onderwerp	Domein A: Leesvaardigheid Domein C: Schriftelijke taalvaardigheid Leerlingen leren (examen)teksten over specifieke onderwerpen te lezen en analyseren om tot de kernboodschap te komen. Daarnaast leren zij hun mening te onderbouwen over deze onderwerpen en deze te presenteren in een gesprek met klasgenoten. De toetsing bestaat uit twee delen: Schriftelijk: een beschouwende tekst schrijven over een van de besproken onderwerpen m.b.v. een	Kern C hst 2 t/m 6 + C hst 9 t/m 18	Schriftelijk	n.v.t.	woorden- boek; docu- mentatie- map	3	ja

		documentatiemap (weging 3). De tekst wordt ingeleverd in SE-week 2 voorafgaand aan het mondelinge deel; Mondeling: bijdrage aan een debat of discussie over hetzelfde onderwerp als de geschreven tekst (weging 1,5). Het debat/de discussie vindt plaats in SE-week 2.						
SE-week 2	SE3: Taalbeheersing: spreken over een actueel maatschappelijk onderwerp	Domein B: Mondelinge taalvaardigheid Domein D: Argumentatieve vaardigheden Leerlingen leren (examen)teksten over specifieke onderwerpen te lezen en analyseren om tot de kernboodschap te komen. Daarnaast leren zij hun mening te onderbouwen over deze onderwerpen en deze te presenteren in een gesprek met klasgenoten. De toetsing bestaat uit twee delen: Schriftelijk: een beschouwende tekst schrijven over een van de besproken onderwerpen m.b.v. een documentatiemap (weging 3). De tekst wordt ingeleverd in SE-week 2 voorafgaand aan het mondelinge deel; Mondeling: bijdrage aan een debat of discussie over hetzelfde onderwerp als de geschreven tekst (weging 1,5). Het debat/de discussie vindt plaats in SE-week 2.	Kern C hst 10 t/m 22 + C hst 30 t/m 32	Mondeling	20 min	geen	1,5	nee
SE-week 3	SE4: Tekstanalyse + argumentatieleer	Domein A: Leesvaardigheid Domein D: Argumentatieve vaardigheden Leerlingen leren tekst- en argumentatiestructuren van complexere (examen)teksten te doorzien en doorgronden. Ze kunnen een inhoudelijke, structurele en stilistische analyse maken van een (examen)tekst en hier analytische vragen over beantwoorden.	theorie examenbundel + Kern C hst 11 t/m 14 + overzicht stijlfouten, poëtische middelen & spelling	Schriftelijk	180 min	woordenboek	1	ja

inleveren uiterlijk 24 mrt 2023 17u	Leesdossier	Domein E1: Literaire ontwikkeling Leerlingen kunnen beargumenteerd verslag uitbrengen van hun leeservaringen. Domein E2: Literaire begrippen Leerlingen kunnen literaire begrippen hanteren in de interpretatie van literaire teksten. Domein E3: Literatuurgeschiedenis Leerlingen geven een overzicht van de hoofdlijnen van de literatuurgeschiedenis, en plaatsen de gelezen werken in historisch perspectief.	Kern L hst 11 t/m 16	Schriftelijk	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
27 t/m 30 maart 2023	SE5: Literatuur: groepsgesprek over gelezen literatuur	Domein B: Mondelinge taalvaardigheid Domein E: Literatuur Leerlingen leren eigen interpretaties van verschillende (3 of 4) literaire werken onderbouwen en kunnen deze interpretaties koppelen aan verschillende contexten. De onderbouwing wordt tot uiting gebracht in een groepsgesprek. Literaire begrippen worden gebruikt als startpunt om een structurele analyse te maken van de literaire werken. Deze analyse wordt gebruikt als basis voor de interpretaties en de onderbouwing in het gesprek. De leerlingen houden een gesprek over 2 of 3 gelezen romans/verhalenbundels en een dichtbundel.	Kern L hst 11 t/m 16	Mondeling	25	lees- dossier	1,5	nee

ENGELSE TAAL EN LITERATUUR

Het vak Engels wordt onderverdeeld in de volgende domeinen³:

Domein A Leesvaardigheid

Domein B Kijk- en luistervaardigheid

Domein C Gespreksvaardigheid

Domein D Schrijfvaardigheid

Domein E Literatuur

Daarnaast maakt de CEVO (College voor Toetsen en Examens) elk jaar de specificaties bekend van de examenstof van het centraal examen, waarbij in elk geval het niveau in termen van het Europees Referentiekader (ERK) wordt vastgesteld. Een accurate beschrijving van ERK is op te zoeken via <http://www.erk.nl/docent/niveaubeschrijvingen>.

SCHOOLEXAMEN

De domeinen A t/m E komen terug in de schoolexamens. Er worden in totaal vijf schoolexamens gegeven: 1) schrijfvaardigheid; 2) leesvaardigheid; 3) luistervaardigheid 4) literatuur; en 5) spreekvaardigheid. Zie onderstaande tabel voor meer informatie.

CENTRAAL EXAMEN

Het centraal examen heeft betrekking op domein A. Het gemiddelde cijfer van de schoolexamens wordt weer gemiddeld met het resultaat van het CE. Bij het examen moet zelf het woordenboek E/N (N/E, E/E) meegebracht worden.

³ Zie ook: http://www.examenblad.nl/examenstof/moderne-vreemde-talen-havo/2023/havo/f=/mvt_havovwo.pdf

Examendossier vak: Engelse taal en literatuur**Leerjaar: 5 havo****a. Schoolexamens**

Periode	Schoolexamen	(Sub)domeinen	Literatuur	Toets-vorm	Duur	Hulpmiddelen	Gewicht SE	Her-kansing
SE-week 1	SE1 Schrijfvaardigheid	ERK niveau B1 Formele brief. Voorafgaand aan dit SE wordt een oefenbrief geschreven, waarvoor 0,2 punt wordt toegekend die wordt opgeteld bij het cijfer van SE 1. Voorwaarde hierbij is dat deze brief voor de uiterste inleverdatum (ma. 3 okt.) wordt ingeleverd (0,1) en dat de kandidaat de fouten heeft verbeterd (0,1). (inleverdatum ma. 10 okt.)	Tools4Writing blz. 111 t/m 115, 122, 125 t/m 129, 150 t/m 159 + Wasp Exam issue student file (Letter Coach, pp 3-4)	Schriftelijk	90 min	Woordenboek N/E (E/E) Zelf meenemen of reserveren bij docent	2	ja
SE-week 2	SE 2 Leesvaardigheid	ERK niveau B1	Examenbundel (‘veel voorkomende woorden en uitdrukkingen in de vraagstelling’, ‘signaalwoorden’, ‘voorvoegsels’)	Schriftelijk	90 min.	Woordenboek E/N (E/E, N/E) Zelf meenemen of reserveren bij docent	1	ja
CITO week januari	SE3 Luistervaardigheid	ERK niveau: B1 Kijk- luistertoets		Schriftelijk	90 min	Geen	2	ja
SE-week 3	SE 4 Literatuur	ERK niveau: B1 Literatuur reader (schriftelijke toets) 3 boeken: Min. gem. 200 blz. p. boek	Literatuur reader	Schriftelijk	60 min	Geen	2 (0,5 literatuur reader)	ja

		• Min. 6 punten • Toestemming docent bij boeken niet van de lijst • Zelfde thema Op de data waarop de boeken uit moeten zijn (zie hieronder) moet in de les, schriftelijk en/of mondeling aangetoond worden dat de boeken gelezen zijn. Bij een onvoldoende uitvoering hiervan geldt: -0,5 minder per boek van het inhoudscijfer op het mondeling. Dit geldt dus ook voor: mapje is niet in orde, de fouten in de boekverslagen zijn niet verbeterd etc. Als de boekenlijst niet in orde is bij de inleverdatum van het 3^e boekverslag wordt de kandidaat uitgesloten van het mondeling en moet daarvoor de herkansing gebruikt worden. Boek 1: ma. 10 okt. Boek 2: ma. 12 dec. Boek 3: ma. 20 feb.					0,5 inhoudscijfer mondeling)	
Mondeling Engels	SE 5 Spreekvaardigheid	ERK niveau B1 Tijdens een mondeling worden de 3 gelezen boeken besproken. Er volgen 3 cijfers:: uitspraak (1x) en spreekvaardigheid (2x) vormen het SE 5 cijfer. Het 3^e cijfer, voor inhoud, vormt de helft van het SE 4 cijfer voor literatuur.		Mondeling	15 min		2	nee

DUITSE TAAL EN LITERATUUR

Het examenprogramma van Duits bestaat uit de volgende domeinen⁴:

Domein A Leesvaardigheid

Domein B Kijk- en luistervaardigheid

Domein C Gespreksvaardigheid

Domein D Schrijfvaardigheid

Domein E Literatuur

Domein F Oriëntatie op studie en beroep.

Alle domeinen worden bestudeerd tijdens het examenjaar.

Centraal Examen

Bij Duits besteden we in de vijfde klas veel aandacht aan examentraining, zodat je goed voorbereid het **Centraal Schriftelijk Examen Tekstverklaring** ingaat. Hiervoor oefenen we leesvaardigheid en leesstrategieën met de examenbundel en proefexamens. Daarnaast werken we aan het examenidoom uit het idoomboekje. Het CE cijfer vormt de helft van je **eindcijfer Duits**. De andere helft wordt bepaald door het gemiddelde van je schoolexamens.

⁴Zie ook: http://www.examenblad.nl/examenstof/moderne-vreemde-talen-havo/2023/havo/f=/mvt_havovwo.pdf

Schoolexamen

De cijfers van zes **schoolexamens** bepalen de tweede helft van je eindcijfer Duits.

Het **schoolexamen schrijfvaardigheid** toetst de schriftelijke uitdrukkingsvaardigheid op correct gebruik van grammatica, idoom en spelling. Het examen bestaat uit een schrijfopdracht. Het is toegestaan voor de schrijfopdracht een zelf mee te brengen woordenboek te gebruiken.

Het **schoolexamen idoom** toetst de kennis van het idoom dat bestudeerd dient te worden als voorbereiding op het Centraal Schriftelijk Examen.

Het **schoolexamen kijk- en luistervaardigheid** bestaat uit een CITO-toets. We bereiden deze voor door te oefenen met CITO- toetsen van de afgelopen jaren en door te kijken en luisteren naar actueel film- en televisiemateriaal.

Het **schoolexamen spreekvaardigheid** bestaat uit een gesprek in het Duits naar aanleiding van een aantal thema's die in de les zijn voorbereid. Het verwoorden van je eigen mening, adequaat reageren en een gesprek gaande houden staan hierbij centraal.

Het **schoolexamen literatuur** is een schriftelijke toets over het in de les behandelde literaturoffsier. Dit examen gaat over Duitse gedichten en literaire fragmenten en wordt in het Nederlands afgenomen.

Het **schoolexamen leesvaardigheid** is bedoeld als voorbereiding op het examen.

De **weging** van de schoolexamens is 3/13:1/13:4/13:2/13:2/13:1/13.

Examendossier vak: Duitse taal en literatuur

LEERJAAR: 5 HAVO

a. Schoolexamens

Periode	Schoolexamen	(Sub)domeinen	Literatuur	Toets-vorm	Duur	Hulpmiddelen	Gewicht SE	Her-kansing
Se-week 1	SE1 Schrijfvaardigheid	Subdomein D1 Taalvaardigheden + D2 strategische vaardigheden, ERK A2+		Schriftelijk	120 min	Woordenboeken D-N/N-D	3	Ja
Se-week 2	SE3 Idioom			Schriftelijk	60 min		1	Ja
Cito week 24 januari 2023	SE4 Luistervaardigheid	Subdomein B, ERK B1		Schriftelijk	90 min		4	Ja
Week 5	SE5 Leesvaardigheid	Subdomein A Leesvaardigheid, ERK B1/B2		Schriftelijk	90 min	Woordenboeken D-N/N-D	1	Nee
Se- week 3	SE6 Spreekvaardigheid	Subdomein C1 gesprekken voeren + subdomein C2 spreken, ERK B1+		Mondeling	15 min	Spreekkaarten	2	Nee
Se-week 3	SE7 Literatuur	Subdomein E1 Literaire ontwikkeling	Ja	Schriftelijk	90 min		2	Ja

b. Centraal Schriftelijk Examen

Periode	CSE	(Sub)domeinen	Literatuur	Toets-vorm	Duur	Hulpmiddelen	Gewicht CSE	Her-kansing
---------	-----	---------------	------------	------------	------	--------------	-------------	-------------

17 mei 2023	CSE	Subdomein A Leesvaardigheid, ERK B1/B2		Schriftelijk	150 min	Woordenboeken D-N/N-D	50%	Ja
-------------	-----	--	--	--------------	---------	-----------------------	-----	----

FRANSE TAAL EN LITERATUUR

Frans bestudeert, als moderne vreemde taal, de volgende domeinen⁵:

Domein A Leesvaardigheid

Domein B Kijk- en luistervaardigheid

Domein C Gespreksvaardigheid

Domein D Schrijfvaardigheid

Domein E Literatuur

Domein F Oriëntatie op studie en beroep.

SCHOOLEXAMEN

Er vinden in het examenjaar 4 schoolexamens plaats. SE 1 bestaat uit het schrijven van een formele brief, een informele brief en een idioom toets. SE 2

is de CITO kijk- en luistertoets. SE 3 bestaat uit twee delen: een interview en een mondeling gesprek over de verworven stof. SE 4 bestaat uit een mondeling gesprek over de behandelde literatuur in jaar 4 en 5. SE 5 (extra SE) is een leesexamen, met examenteksten uit voorgaande jaren en duurt 90 minuten.

Voor een uitgebreid overzicht van de schoolexamens: zie onderstaand schema.

CENTRAAL EXAMEN

Het centraal examen heeft betrekking op domein A. Het gemiddelde cijfer van de schoolexamens wordt weer gemiddeld met het resultaat van het CE.

⁵ Zie ook: http://www.examenblad.nl/examenstof/moderne-vreemde-talen-havo/2023/havo/f=/mvt_havovwo.pdf

Examendossier vak: Franse taal en literatuur**Leerjaar: 5 havo****a. Schoolexamens**

Periode	Schoolexamen	(Sub)domeinen	Literatuur	Toets- vorm	Duur	Hulpmid- delen	Gew icht SE	Her- kansing
SE-week 1	SE 1 (deel 1): Idioom (12,5% van SE 1 cijfer)	Domein D	HCE examen idioom boek (HS 1 t/m 10)	Schriftelijk	45 min		0,5	nee
SE-week 1	SE 1: Schrijfvaardigheid ERK niveau A2+ (75% van het SE 1 cijfer)	Domein D - adequaat reageren in schriftelijke contacten met doeltaalgebruikers; - informatie vragen en verstrekken; - verworven informatie adequaat presenteren met het oog op doel en publiek, en daarbij zaken of personen beschrijven en uitdrukking geven aan gevoelens en standpunten verwoorden;	Examen van voorgaande jaren Katern Schrijfvaardigheid van Grandes Lignes.	Schriftelijk op de computer	90 min	Woorden-boek NL-FR en FR-NL	3	ja
SE-week 2	SE1 (deel 2): Idioom (12,5% van SE 1 cijfer)	Domein D	HCE examen idioom boek (HS 11 t/m 20)	Schriftelijk	45 min		0,5	nee
SE-week 2	SE5 Leesvaardigheid	Subdomein A leesvaardigheid, ERK B1/B2	Katern Littérature van Grandes Lignes en oudere examens	Schriftelijk		Woordenboek NL-FR/FR-NL	1	nee

23 januari 2023	SE 2: Kijk- en luistervaardigheid	Domein B - aangeven welke informatie relevant is, gegeven een vaststaande behoefte; - de hoofdgedachte van een tekst aangeven; - de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven; - conclusies trekken met betrekking tot intenties, opvattingen en gevoelens van de spreker(s); - anticiperen op het meest waarschijnlijke vervolg van een gesprek; - aantekeningen maken als strategie om een tekst aan te pakken.	CITO examen van voorgaande jaren Katern Kijk- en luistervaardigheid.	Schriftelijk	70 min	Geen	4	ja
24-26 augustus	SE 3: (deel 1) Gesprekvaardig- heid (interview) 20% van SE3 cijfer Interview in Parijs met een fransman/vrouw	Domein C1, gesprekken voeren: - adequaat reageren in sociale contacten met doeltaalgebruikers; - informatie vragen en verstrekken; - uitdrukking geven aan gevoelens; - zaken of personen beschrijven en standpunten en argumenten verwoorden; - strategieën toepassen om een gesprek voortgang te doen vinden.	Spreekopdrachten van de methode Grandes Lignes, en gesprekken in de les.	Mondeling Inleveren voor 21/10/202 2	5 min	camera of telefoon		nee
SE-week 3 - eind maart 2023	SE 3: (deel 2) 80% van SE3 cijfer Gesprek- en Spreekvaardigheid	Domein C1, gesprekken voeren + Domein C2: De kandidaat kan verworven informatie adequaat presenteren met het oog op doel en publiek, en	Spreekopdrachten van de methode Grandes Lignes, en gesprekken in de les.	Mondeling	10 min		2	nee

	(korte presentatie over een gekozen onderwerp en gesprek in het Frans met docent.	daarbij zaken of personen beschrijven en standpunten en argumenten verwoorden. - adequaat reageren in sociale contacten met doeltaalgebruikers; - informatie vragen en verstrekken; - uitdrukking geven aan gevoelens; - zaken of personen beschrijven en standpunten en argumenten verwoorden; - strategieën toepassen om een gesprek voortgang te doen vinden.						
SE-week 3	SE 4: Letterkunde	Subdomein E1: Literaire ontwikkeling De kandidaat kan beargumenteerd verslag uitbrengen van zijn leeservaringen met tenminste drie literaire werken. (welke wordt later bekend)	Boekfragmenten (met visuele ondersteuning), filmfragmenten, en eigen ontwikkeld materiaal.	Schriftelijk	90 min		2	nee
b. Centraal Schriftelijk Examen								
Periode	CSE	(Sub)domeinen	Boek, andere materiaal en/of hoofdstukken	Toetsvorm	duur	Hulpmiddelen	Gewicht SE	Her
22 mei 2023	CSE	Subdomein A leesvaardigheid, ERK B1/B2		Schriftelijk	150 min	Woordenboek NL-FR, FR-NL	50%	Ja

GESCHIEDENIS

Het eindexamen bestaat uit het centraal examen en het schoolexamen.

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen⁶.

Domein A Historisch besef

Domein B Oriëntatiekennis

Domein C Thema's

Domein D Geschiedenis van de rechtsstaat en van de parlementaire democratie

Domein E Oriëntatie op studie en beroep.

SCHOOLEXAMEN

In klas 4 wordt door middel van een aantal repetities stof getoetst die betrekking heeft op de domeinen A, B en D.

SE1 is gelijk aan het gemiddelde van de repetities uit klas 4.

In klas 4 wordt een praktische opdracht gemaakt die betrekking heeft op de domeinen A en B.

In klas 5 worden drie schoolexamens afgenomen: SE2, SE3 en SE4, over domeinen A, B, C en D.

In klas 5 wordt een praktische opdracht gemaakt die betrekking heeft op de domeinen A, B en E.

Als onderdeel van het SE zijn in het kader van domein C de volgende thema's geformuleerd:

- Samen in Europa
- Kolonisatie en dekolonisatie

CENTRAAL EXAMEN

Het Centraal Eindexamen heeft betrekking op de domeinen A en B.

Als onderdeel van het CE heeft de overheid onder domein B de volgende contexten geformuleerd:

- Het Britse rijk 1585-1900
- Duitsland in Europa 1918-1991
- Nederland 1948-2008

⁶Zie ook: <http://www.examenblad.nl/examenstof/geschiedenis-havo-vanaf-ce-2015/2023>

Examendossier vak: Geschiedenis**Leerjaar: 5 havo****a. Schoolexamens**

Periode	Schoolexamen	(Sub)domeinen	Literatuur	Toets-vorm	Duur	Hulpmid- delen	Gewicht SE	Her- kansing
SE-week 1	SE 2: tijdvakken: tijd v. ontdekkers en hervormers tijd v. regenten en vorsten tijd v. pruiken en revoluties tijd v. burgers en stoommachines tijd vd. wereldoorlogen historische context: <i>Nederland 1948-2008</i>	Domein D historische kennis over de hiernaast genoemde periodes en thema's Domeinen A, B en C historische vaardigheden	handboek historisch overzicht: H5 tm H9 examen- katern historische contexten: <i>Nederland 1948-2008</i>	Mondeling	20 min		2	ja
SE-week 2	SE 3: thema: Samen in Europa Diachronistische thema beslaat de tijdvakken: tijd v. pruiken en revoluties tijd v. burgers en stoommachines tijd vd. wereldoorlogen tijd v. televisie en computers	Domein D historische kennis over de hiernaast genoemde periodes en thema's Domeinen A, B en C historische vaardigheden	handboek hist.overz: H7 tm H10 ex. katern hist.cont: <i>Nederland 1948-2008</i> <i>Duitsland in Europa 1918- 1991</i>	Schriftelijk	90 min		3	ja

	kenmerkende aspecten die van toepassing zijn op het thema							
SE-week 3	SE 4: thema's: (Samen in Europa) Kolonisatie en dekolonisatie Diachronistisch thema beslaat de tijdvakken: tijd v. ontdekkers en hervormers tijd v. regenten en vorsten tijd v. pruiken en revoluties tijd v. burgers en stoommachines tijd vd. wereldoorlogen tijd v. televisie en computer kenmerkende aspecten die van toepassing zijn op het thema	Domein D historische kennis uit de hiernaast genoemde periodes en thema Domeinen A, B en C Historische vaardigheden	handboek historisch overzicht H4 tm H10 examen- katern historische contexten <i>(Duitsland in Europa 1918-1991)</i> <i>Het Britse rijk 1585-1900</i>	Schriftelijk	90 min		3	ja

b. Praktische opdrachten								
Periode	Schoolexamen	(Sub)domeinen	Literatuur	Toets-vorm	Duur	Hulpmid- delen	Gewicht SE	Her- kansing
periode 1 wordt becijferd in periode 2	PO 2: Primaire bronnen	Domeinen A en B: Historische vaardigheden Domein E: Kennismaking met de historische beroepspraktijk		Schriftelijk			2	ja

ECONOMIE

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen⁷:

Domein A Vaardigheden

Domein B Concept Schaarste

Domein C Concept Ruil

Domein D Concept Markt

Domein E Concept Ruilen over de tijd

Domein F Concept Samenwerken en onderhandelen

Domein G Concept Risico en informatie

Domein H Concept Welvaart en groei

Domein I Concept Goede tijden, slechte tijden

Domein J Onderzoek en experiment

Domein K Keuzeonderwerpen

SCHOOLEXAMEN

Het schoolexamen Economie bestaat uit drie SE's en twee experimenten, waar alle hierboven beschreven domeinen bestudeerd worden. In elk SE staan vooraf bepaalde lesbrieven centraal.

CENTRAAL EXAMEN

Het centraal examen heeft betrekking op de domeinen D, E, F, G, H, I, in combinatie met domein A.

Voor het centraal examen moeten alle modules **BEHALVE** Crisis, Conjunctuur en Werk & Werkloosheid geleerd worden.

⁷ http://www.examenblad.nl/examenstof/economie-vwo-en-havo/2023/havo/f=/examenprogramma_economie_havo_vwo_2023.pdf

Examendossier vak: Economie**Leerjaar: 5 havo****a. Schoolexamens**

Periode	Schoolexamen	(Sub)domeinen	Literatuur	Toets- vorm	Duur	Hulpmid- delen	Gewicht SE	Her- kansing
SE-week 1	SE 1: Crisis Markt en overheid	Domein A: Vaardigheden Domein B: Schaarste Domein C: Ruil Domein D: Markt Domein F: Samenwerken en onderhandelen Domein G: Risico en informatie	Lesbrieven: Crisis Markt en Overheid	Schriftelijk	120 min	Reken- machine, woorden- boek NL	3	ja
SE-week 2	SE 2: Jong &n Oud Vragers & Aanbieders Verdiene n & Uitgeven	Domein A: Vaardigheden Domein D: Markt Domein E: Ruilen over tijd Domein F: Samenwerken en onderhandelen Domein G: Risico en informatie Domein H: Welvaart en groei Domein I: Goede tijden, slechte tijden	Lesbrieven: Jong & Oud Vragers & Aanbieders Verdiene n & uitgeven	Schriftelijk	120 min	Reken- machine, woorden- boek NL	3	ja

SE-week 3	SE 3: Conjunctuur Werk & Werkloosheid Europa	Domein A: Vaardigheden Domein E: Ruilen over tijd Domein F: Samenwerken en onderhandelen Domein H: Welvaart en groei Domein I: Goede tijden, slechte tijden	Lesbrieven: Conjunctuur Werk & Werkloosheid Europa	Schriftelijk	120 min	Reken-machine, woordenboek NL	3	ja
-----------	---	--	--	--------------	---------	-------------------------------	---	----

b. Praktische opdrachten								
Periode	Schoolexamen	(Sub)domeinen	Literatuur	Toets-vorm	Duur	Hulpmid-delen	Gewicht SE	Her-kansing
Experiment Nov / feb		Domein J : Onderzoek en experiment		Schriftelijk	60 min		1	nee

WISKUNDE A

De leerstof voor het vak wiskunde A is onderverdeeld in vijf domeinen, met elk een aantal sub domeinen⁸. De hoofddomeinen zijn:

Domein A Vaardigheden

Domein B Algebra en tellen

Domein C Verbanden

Domein D Verandering

Domein E Statistiek

SCHOOLEXAMEN

Bij het schoolexamen worden kennis, inzicht en vaardigheden getoetst.

Er zijn vier schoolexamens, één in 4 havo en drie in 5 havo. Daarnaast is er een PO in 5 havo

4 havo	5 havo			
SE1	PO	SE2	SE3	SE4
5%	5%	30%	25%	35%
5%	95%			

CENTRAAL EXAMEN

Het vak wiskunde kent naast het schoolexamen (SE) het Centraal Examen (CE). Het centraal examen heeft betrekking op domein C en de sub domeinen B1, B2, E1, E2, E3 en E4 in combinatie met de vaardigheden uit domein A. Het eindcijfer voor het vak wiskunde bestaat uit het gemiddelde van het SE cijfer en het CE cijfer.

⁸Zie ook: https://www.examenblad.nl/examenstof/wiskunde-a-havo-2/2023/havo/f=/examenprogramma_wiskunde_a_havo.pdf

Examendossier vak: Wiskunde A**Leerjaar: 5 havo****a. Schoolexamens**

Periode	Schoolexamen	(Sub)domeinen	Literatuur	Toets- vorm	Duur	Hulpmid- delen	Gewicht SE	Her- kansing
SE-week 1	SE 1 Deel 1: Hoofdstuk 1, 3 Deel 2: Hoofdstuk 6 Deel 3: Hoofdstuk 9, 11	Domeinen: A, E1 t/m E4		Schriftelijk	120 min	GRM, Liniaal Woorden- boek NL	30%	ja
SE-week 2	SE 2 Deel 1: Hoofdstuk 2 Deel 2: Hoofdstuk 7 Deel 3: Hoofdstuk 10	Domeinen: A, B1, B2, C		Schriftelijk	120 min	GRM, Liniaal Woorden- boek NL	25%	ja
SE-week 3	SE 3: Deel 1: Hoofdstuk 1, 2, 3 Deel 2: Hoofdstuk 6, 7 Deel 3: Hoofdstuk 9, 10, 11, 12	Domeinen: A, B1, B2, C, E1 t/m E4		Schriftelijk	180 min	GRM, Liniaal Woorden- boek NL	35%	ja
	PO 1: Deel 2: Hoofdstuk 8	Domeinen: E5		Schriftelijk		Computer	5%	Nee

Examendossier vak: Wiskunde B**Leerjaar: 5 havo****a. Schoolexamens**

Periode	Schoolexamen	(Sub)domeinen	Literatuur	Toets- vorm	Duur	Hulpmid- delen	Gewicht SE	Her- kansing
SE-week 1	SE 1 Deel 1: Boek 2 hst 7 Deel 2: Boek hst 8	Domeinen: A, B, D		Schriftelijk	120 min	GRM, Liniaal Woorden- boek NL	25%	ja
SE-week 2	SE 2 Deel 1: Boek 1 en 2 hst 1 t/m 8 Deel 2: Boek 3 hft 9	Domeinen: A, B, C, D		Schriftelijk	120 min	GRM, Liniaal Woorden- boek NL	35%	ja
SE-week 3	SE 3: Deel 1: Boek 1, 2 en 3 hst 1 t/m 11	Domeinen: A, B, C, D		Schriftelijk	180 min	GRM, Liniaal Woorden- boek NL	40%	ja

Examendossier vak: Rekenen**Leerjaar: 5 havo****Schoolexamens**

Periode	Schoolexamen	(Sub)domeinen	Literatuur	Toets- vorm	Duur	Hulpmid- delen	Gewicht SE	Her- kansing
2 februari 2023	Rekentoets 3F	Domeinen: Getallen, Verbanden, Verhoudingen, Meten & Meetkunde		Schriftelijk	120 min	GRM, Liniaal Woorden- boek NL	30%	ja

KUNST DANS

Het examenprogramma van kunst dans bestaat uit dat van het vak kunst (algemeen) en de volgende domeinen⁹:

Domein A Vaktheorie

Domein B Praktijk

Domein C Oriëntatie op studie en beroep.

Daarnaast bestaat het ook nog uit een domein voor Dans:

Domein D: Kennis en vaardigheden op het gebied van dans

- Subdomein D1:

De termen en begrippen hanteren uit de kunstdiscipline dans, die voorwaardelijk zijn voor adequate receptie en reflectie, en noodzakelijk voor begrip van verbanden tussen kunst en cultuur.

- Subdomein D2:

Dansstijlen of choreografen herkennen, benoemen en beschrijven en deze in hun (kunst)historische context kunnen plaatsen.

- Subdomein D3:

Dans(historisch) bronnenmateriaal, waaronder videofragmenten en teksten, kunnen analyseren/beschouwen en erop reflecteren.

SCHOOLEXAMEN

Er zijn 3 SE's en 2 PO's die samen het eindcijfer van het schoolexamen bepalen. De schoolexamens beslaan domeinen A, B, C en D.

Weging schoolexamens:

- KUA: 2/3 deel
- KUDA: 1/3 deel

Naast deze schoolexamens en praktische opdrachten telt het danspraktijkcijfer mee voor de berekening van het SE-cijfer voor het kunstvak dans

De berekening is als volgt:

Gemiddelde van de SE's en PO's (afgerond op één decimaal)	1x
--	----

Danspraktijkcijfer	2x
--------------------	----

CENTRAAL EXAMEN

Weging Examen Kunst Dans:

Het centraal examen telt voor 50% van het eindexamen cijfer.

Het schoolexamen, de domeinen A, B, C en D tellen eveneens voor 50% van het eindexamen cijfer.

⁹ [https://www.examenblad.nl/examenstof/syllabus-kunst-algemeen-havo-2023/2023/havo/f=/kunst algemeen havo versie 2 2023.pdf](https://www.examenblad.nl/examenstof/syllabus-kunst-algemeen-havo-2023/2023/havo/f=/kunst%20algemeen%20havo%20versie%202023.pdf)

Examendossier vak: Kunst dans domein A**Leerjaar: 5 havo**

a. Schoolexamens							
Periode	Schoolexamen	(Sub)domeinen	Literatuur	Toets- vorm	Duur	Gewicht SE	Her- kansing
SE-week 1	SE 1: <i>De integratie van dans en kunst in de eerste helft van de 20^e eeuw:</i> <u>KUA</u> (weging 2/3 deel) Cultuur van het Moderne <u>KUDA</u> (weging 1/3 deel) Moderne Dans I	Domein A, B, C, D Subdomeinen: B1: Kunst en religie, levensbeschouwing B2: Kunst en esthetica B3: Kunstenaar en opdrachtgever; politieke en economische macht B4: Kunst en vermaak B5: Kunst, wetenschap en techniek B6: Kunst intercultureel	<u>KUA</u> H8 van De Bespiegeling en aanvullend materiaal <u>KUDA</u> Stencilboek Dansgeschiedenis, blok I	Schriftelijk	120 min	1	ja
SE-week 2	SE 2: Massacultuur en moderne dans: <u>KUA</u> (weging 2/3 deel) Massacultuur <u>KUDA</u> (weging 1/3 deel) Moderne dans II	Domein A, B, C, D Sub domeinen: B1: Kunst en religie, levensbeschouwing B2: Kunst en esthetica B3: Kunstenaar en opdrachtgever; politieke en economische macht B4: Kunst en vermaak B5: Kunst, wetenschap en techniek B6: Kunst intercultureel	<u>KUA</u> H9 van De Bespiegeling en aanvullend materiaal <u>KUDA</u> Stencilboek Dansgeschiedenis, blok II	Schriftelijk	120 min	1	ja

SE-week 3	SE3: Burgerlijke Cultuur & hedendaagse dans: <u>KUA</u> (weging 2/3 deel) Burgerlijke Cultuur <u>KUDA</u> (weging 1/3 deel) Hedendaagse dans	Domein A, B, C, D Sub domeinen: B1: Kunst en religie, levensbeschouwing B2: Kunst en esthetica B3: Kunstenaar en opdrachtgever; politieke en economische macht B4: Kunst en vermaak B5: Kunst, wetenschap en techniek B6: Kunst intercultureel	<u>KUA</u> : H5 van De Bespiegeling en aanvullend materiaal <u>KUDA</u> : Stencilboek Dansgeschiedenis, blok III	Schriftelijk	120 min	1	ja
	SE 6: Dans praktijkcijfer		Zie VDO voor meer informatie	Praktijk		10	

b. Praktische opdrachten							
Week 40 Vrijdag 7 oktober 2022	PO 1: Kunst Dans: Dans in de 20^e en 21ste eeuw Analyse van drie dansstukken, die bepalend voor de dansgeschiedenis zijn geweest.	Domein A: vaardigheden Domein C: Cultuur van het Moderne in de eerste helft van de twintigste eeuw en de massacultuur vanaf 1950 Domein D*: Kennis en vaardigheden op het gebied van dans	Opdrachtsomschrijving en criteria zijn te raadplegen in het stencilboek Dansgeschiedenis	Schriftelijk		1	ja
Week 5 (dag wordt in januari)	PO 2: Kunst Algemeen:	Domein A: vaardigheden Sub domeinen B: B1: Kunst en religie, levensbeschouwing		Schriftelijk		1	ja

2022 vast-gelegd)	Tentoonstelling Burgerlijke Cultuur - Cultuur van het Moderne – Massacultuur Inrichten van een tentoonstelling, i.c.m. een kort verslag	B2: Kunst en esthetica B3: Kunstenaar en opdrachtgever; politieke en economische macht B4: Kunst en vermaak B5: Kunst, wetenschap en techniek					
-------------------	---	--	--	--	--	--	--

NB: het te laat inleveren van een PO betekent een punt aftrek per dag.

KUNST MUZIEK

Het examenprogramma van kunst muziek bestaat uit dat van het vak kunst (algemeen) en de volgende domeinen¹⁰:

Domein A: Vaardigheden

Domein B: Invalshoeken voor reflectie

Domein C: Onderwerpen

Domein M: Kennis en vaardigheden op het gebied van muziek

- Subdomein M1: Melodie

De kandidaat kan een melodische solfège-oefening uitvoeren op het niveau van een toelatingsexamen conservatorium

- Subdomein M2: Ritme

De kandidaat kan een ritmische solfège-oefening uitvoeren op het niveau van een toelatingsexamen conservatorium

- Subdomein M3: Harmonie

De kandidaat kan akkoordprogressies herkennen op het niveau van een toelatingsexamen conservatorium

- Subdomein M4: Vorm

De kandidaat kan de vorm van diverse muziekstukken herkennen en benoemen

- Subdomein M5: Speelvaardigheden

De kandidaat kan op zijn / haar instrument of zang muziekstukken uitvoeren op het niveau van een toelatingsexamen conservatorium

CENTRAAL EXAMEN

Weging Examen Kunst Algemeen:

Het centraal examen telt voor 50% van het eindexamen cijfer.

Het schoolexamen, de domeinen A, B, C en M tellen eveneens voor 50% van het eindexamen cijfer.

¹⁰https://www.examenblad.nl/examenstof/syllabus-kunst-algemeen-havo-2023/2023/havo/f=/kunst_algemeen_havo_versie_2_2023.pdf

Examendossier vak: Kunst muziek**Leerjaar: 5 havo**

Periode	Schoolexamen	(Sub)domeinen	Literatuur	Toets-vorm	Duur	Gewicht SE	Her-kansing
SE-week 1	SE 1: <i>Cultuur van het moderne & Muziekgeschiedenis 1900-1950</i> <u>KUA</u> (weging 2/3 deel) Cultuur van de Moderne <u>KUMU</u> (weging 1/3 deel) Muziekgeschiedenis 1900-1950: klassiek en jazz	Domein A, B, C, M Sub domeinen: B1: Kunst en religie, levensbeschouwing B2: Kunst en esthetica B3: Kunstenaar en opdrachtgever; politieke en economische macht B4: Kunst en vermaak B5: Kunst, wetenschap en techniek B6: Kunst intercultureel M1: Melodie M2: Ritme M3: Harmonie M4: Vorm	<u>KUA</u> : H8 van De Bespiegeling en aanvullend materiaal <u>KUMU</u> : Lesmateriaal: teksten en audiofragmenten	Schriftelijk	120 min	1	ja
SE-week 2	SE 2: <i>Massacultuur & Muziekgeschiedenis vanaf 1950</i>	Domein A, B, C, M Sub domeinen: B1: Kunst en religie, levensbeschouwing B2: Kunst en esthetica	<u>KUA</u> : H9 van De Bespiegeling en aanvullend materiaal	Schriftelijk	120 min	1	ja

	<u>KUA</u> (2/3 deel) Massacultuur <u>KUMU</u> (1/3 deel) Muziekgeschiedenis vanaf 1950: klassiek en pop	B3: Kunstenaar en opdrachtgever; politieke en economische macht B4: Kunst en vermaak B5: Kunst, wetenschap en techniek B6: Kunst intercultureel M1: Melodie M2: Ritme M3: Harmonie M4: Vorm	<u>KUMU</u> : Lesmateriaal: teksten en audiofragmenten				
SE-week 3	SE3: <i>Burgerlijke Cultuur</i> <u>KUA</u> (weging 2/3 deel) Burgerlijke cultuur van Nederland in de 17 ^e eeuw. <u>KUMU</u> (weging 1/3 deel) Muziek in Nederland in de 17 ^e eeuw en massacultuur	Domein A, B, C, M Sub domeinen: B1: Kunst en religie, levensbeschouwing B2: Kunst en esthetica B3: Kunstenaar en opdrachtgever; politieke en economische macht B4: Kunst en vermaak B5: Kunst, wetenschap en techniek B6: Kunst intercultureel M1: Melodie M2: Ritme M3: Harmonie M4: Vorm	<u>KUA</u> : H5 van De Bespiegeling en aanvullend materiaal <u>KUMU</u> : Lesmateriaal: teksten en audiofragmenten	Schriftelijk	120 min	1	ja

Datum volgt	SE 6: Hoofdvak Rapport	Domein M Kennis en vaardigheden op het gebied van muziek Sub domein: M5: speelvaardigheden				10	nee

a. Praktische opdrachten								
Periode	Schoolexamen	(Sub)domeinen	Literatuur	Toets-vorm	Duur	Hulpmid-delen	Gewicht SE	Her-kansing
Deadline: 6 februari 2022	PO 1 - Muziekanalyse van een zelfgekozen muziekstuk.	Domeinen A, B, C, M: Subdomeinen: B1: Kunst en religie, levensbeschouwing B2: Kunst en esthetica B3: Kunstenaar en opdrachtgever; politieke en economische macht B4: Kunst en vermaak		Schriftelijk			1	ja

		B5: Kunst, wetenschap en techniek M1: Melodie M2: Ritme M3: Harmonie M4: Vorm						
Week 5	PO 2: Kunst Algemeen: Tentoonstelling Romantiek & Realisme - Cultuur van het Moderne – Massacultuur Inrichten van een tentoonstelling, i.c.m. een kort verslag	Domein A: vaardigheden Sub domeinen B: B1: Kunst en religie, levensbeschouwing B2: Kunst en esthetica B3: Kunstenaar en opdrachtgever; politieke en economische macht B4: Kunst en vermaak B5: Kunst, wetenschap en techniek		Schriftelijk			1	ja

NB: het te laat inleveren van de PO betekent een punt aftrek per dag.

VMO

Het voorbereidend muziekvakonderwijs bestaat uit twee onderdelen,
namelijk een solfège-toets en het muziekpraktijk examen.

Dit vak neemt de volledige vrije ruimte in en heeft een studielast van 640 slu.

Examendossier vak: Voorbereidend Muziek Onderwijs (VMO)

Leerjaar: 5 havo

Periode	Schoolexamen	(Sub)domeinen	Literatuur	Toets-vorm	Duur	Gewicht SE	Her- kansing
Week 10 2021	SE 1: Muziekpraktijk examen	Domein M Subdomein: M5: Speelvaardigheden		Concert		2	nee
SE 3	SE 2: Solfège	Domein M Subdomeinen: M1: Melodie M2: Ritme M3: Harmonie		Mondeling en schriftelijk	90 min	1	ja

KUNST DANS

Het examenprogramma van kunst dans bestaat uit dat van het vak kunst (algemeen) en de volgende domeinen¹¹:

Domein A Vaktheorie

Domein B Praktijk

Domein C Oriëntatie op studie en beroep.

Daarnaast bestaat het ook nog uit een domein voor Dans:

Domein D: Kennis en vaardigheden op het gebied van dans

- Subdomein D1:

De termen en begrippen hanteren uit de kunstdiscipline dans, die voorwaardelijk zijn voor adequate receptie en reflectie, en noodzakelijk voor begrip van verbanden tussen kunst en cultuur.

- Subdomein D2:

Dansstijlen of choreografen herkennen, benoemen en beschrijven en deze in hun (kunst)historische context kunnen plaatsen.

- Subdomein D3:

Dans(historisch) bronnenmateriaal, waaronder videofragmenten en teksten, kunnen analyseren/beschouwen en erop reflecteren.

SCHOOLEXAMEN

Weging schoolexamen :

- Domein A: 1/3
- Domein B/Domein C: 2/3

De berekening is als volgt:

• Gemiddelde van de SE's en PO's (afgerond op één decimaal)	• 1x
• Danspraktijkcijfer	• 2x

CENTRAAL EXAMEN

Weging Examen Kunst Dans:

Het centraal examen telt voor 50% van het eindexamen cijfer.

Het schoolexamen, de domeinen A, B en C tellen eveneens voor 50% van het eindexamen cijfer.

Examendossier vak: Kunst dans domein A**Leerjaar: 5 havo**

c. Schoolexamens							
Periode	Schoolexamen	(Sub)domeinen	Literatuur	Toets- vorm	Duur	Gewicht SE	Her- kansing
SE-week 1	SE 1: <i>De integratie van dans en kunst in de eerste helft van de 20^e eeuw:</i> <u>KUA</u> (weging 2/3 deel) Cultuur van het Moderne <u>KUDA</u> (weging 1/3 deel) Moderne Dans I	Domein A, B, C, D Subdomeinen: B1: Kunst en religie, levensbeschouwing B2: Kunst en esthetica B3: Kunstenaar en opdrachtgever; politieke en economische macht B4: Kunst en vermaak B5: Kunst, wetenschap en techniek B6: Kunst intercultureel	<u>KUA</u> H8 van De Bespiegeling en aanvullend materiaal <u>KUDA</u> Stencilboek Dansgeschiedenis, blok I	Schriftelijk	120 min	1	ja
SE-week 2	SE 2: Massacultuur en moderne dans: <u>KUA</u> (weging 2/3 deel) Massacultuur <u>KUDA</u> (weging 1/3 deel) Moderne dans II	Domein A, B, C, D Sub domeinen: B1: Kunst en religie, levensbeschouwing B2: Kunst en esthetica B3: Kunstenaar en opdrachtgever; politieke en economische macht B4: Kunst en vermaak B5: Kunst, wetenschap en techniek B6: Kunst intercultureel	<u>KUA</u> H9 van De Bespiegeling en aanvullend materiaal <u>KUDA</u> Stencilboek Dansgeschiedenis, blok II	Schriftelijk	120 min	1	ja

SE-week 3	SE3: Romantiek en Realisme & hedendaagse dans: <u>KUA</u> (weging 2/3 deel) Romantiek en Realisme <u>KUDA</u> (weging 1/3 deel) Hedendaagse dans	Domein A, B, C, D Sub domeinen: B1: Kunst en religie, levensbeschouwing B2: Kunst en esthetica B3: Kunstenaar en opdrachtgever; politieke en economische macht B4: Kunst en vermaak B5: Kunst, wetenschap en techniek B6: Kunst intercultureel C: De cultuur van de kerk in de elfde tot en met de veertiende eeuw	<u>KUA</u> : H7 van De Bespiegeling en aanvullend materiaal <u>KUDA</u> : Stencilboek Dansgeschiedenis, blok III	Schriftelijk	120 min	1	ja
-----------	---	---	---	--------------	---------	---	----

d. Praktische opdrachten							
Week 38	PO 1: Kunst Dans: Dans in de 20^e en 21ste eeuw Analyse van drie dansstukken, die bepalend voor de dansgeschiedenis zijn geweest.	Domein A: vaardigheden Domein C: Cultuur van het Moderne in de eerste helft van de twintigste eeuw en de massacultuur vanaf 1950 Domein D*: Kennis en vaardigheden op het gebied van dans	Opdrachtoomschrijving en criteria zijn te raadplegen in het stencilboek Dansgeschiedenis	Schriftelijk		1	ja

Week 5	PO 2: Kunst Algemeen: Tentoonstelling Romantiek & Realisme - Cultuur van het Moderne – Massacultuur Inrichten van een tentoonstelling, i.c.m. een kort verslag	Domein A: vaardigheden Sub domeinen B: B1: Kunst en religie, levensbeschouwing B2: Kunst en esthetica B3: Kunstenaar en opdrachtgever; politieke en economische macht B4: Kunst en vermaak B5: Kunst, wetenschap en techniek		Schriftelijk		1	ja

Opmerking PO: het te laat inleveren van het PO betekent een punt aftrek per week

COMBINATIECIJFER DANS

Examendossier vak: Combinatiecijfer, bestaande uit Profielwerkstuk en CKV

Leerjaar: 5 havo

a. Schoolexamens

Periode	Schoolexamen	Toets-vorm	Duur	Gewicht se	Herkansing
5 havo afgerond	Profielwerkstuk	Verslag	nvt	Zie slaag zakregeling	nee
Maart 2023	CKV Portfolio	Verslag	nvt	Zie slaag zakregeling	nee

COMBINATIECIJFER MUZIEK

Examendossier vak: Combinatiecijfer, bestaande uit Profielwerkstuk en CKV

Leerjaar: 5 havo

b. Schoolexamens

Periode	Schoolexamen	Toets-vorm	Duur	Gewicht se	Herkansing
5 havo afgerond	Profielwerkstuk	Verslag	nvt	Zie slaag zakregeling	nee
Se 3	CKV Portfolio	Schriftelijk	180 min	Zie slaag zakregeling	nee

VDO DANS

CATEGORIE A

VOOROPLEIDING DANS/ 1E FASE VAKOPLEIDING / BALLET 1

Periode: November 2022

Subdomein : B

Vorm: Praktische toets (P.O) openbaar

Groep: havo 5

Inhoud: Ingestudeerde les van 60 minuten. Met minimaal één adagio, twee allegro's en grand pas – korte barre

Beoordeling: SE 1 examenleerstof niveau 1

Criteria:

- voldoende beheersing van de techniek algemeen
- beheersing SE 1 examenleerstof niveau 1 horende bij het niveau
- presentatie en uitvoering
- aanwezigheid en werkhouding

Categorie A

VOOROPLEIDING DANS/1E FASE VAKOPLEIDING / BALLET 2

Periode: Maart 2023

Subdomein: B

Vorm: Praktische toets (P.O) niet openbaar

Groep: havo 5

Inhoud: ingestudeerde les van 60 minuten. Met minimaal één adagio, twee allegro's en grand pas.

Beoordeling: SE 2 examenleerstof niveau 2

(onder voorbehoud) Het verplichte adagio en de combinatie-oefening periode 1 worden herhaald

Criteria:

- voldoende beheersing van de techniek algemeen, conform auditienorm HBO
- beheersing SE 2 examenleerstof niveau 2 en verdieping horende bij het niveau, conform auditienorm HBO
- presentatie en uitvoering, conform auditienorm HBO
- aanwezigheid en werkhouding

CATEGORIE **B**

VOOROPLEIDING DANS/ 1E FASE VAKOPLEIDING /MODERNE DANS – HEDENDAAGSE DANS M.N.
FLOORWORK

Periode: November 2022

Subdomein B

Plaats: Kruisplein

Vorm: praktische toets (P.O) openbaar

Groep: havo 5

Inhoud: ingestudeerde les van 60 minuten. Met minimaal één adagio, twee dynamische combinaties en vloerwerk

Beoordeling: SE 1 examenleerstof niveau 1

Criteria:

- voldoende beheersing van de basistechniek algemeen
- beheersing SE 1 examenleerstof en verdieping horende bij het niveau
- presentatie en uitvoering
- aanwezigheid en werkhouding
- concentratie en gedrevenheid

CATEGORIE **B**

VOOROPLEIDING DANS/ 1E FASE VAKOPLEIDING / MODERNE DANS – HEDENDAAGS

Periode: Maart 2023

Subdomein B

Vorm: Praktische toets (P.O) niet openbaar

Groep: havo 5

Inhoud: ingestudeerde les van 60 minuten. Met minimaal één adagio, twee dynamische combinaties en improvisatie elementen

Beoordeling: SE 2 examenleerstof niveau 1

Criteria:

- voldoende beheersing van de basistechniek algemeen, conform auditienorm HBO
- beheersing SE 2 examenleerstof en verdieping horende bij het niveau, conform auditienorm HBO
- presentatie en uitvoering, conform auditienorm HBO
- aanwezigheid en werkhouding, conform auditienorm HBO

CATEGORIE C

VOOROPLEIDING DANS/ 1E FASE VAKOPLEIDING /URBAN -JAZZ

Periode: november 2022

Subdomein: B

Vorm: Praktische toets (P.O) openbaar

Groep: havo 5

Inhoud: ingestudeerde les van 60 minuten. Met minimaal een combinatie met flow (doorgaande bewegingen) en twee combinaties in een hoog tempo, met veel verschil in ritme/coördinatie/muzikaliteit en een combinatie waarin minimaal twee stijlen getoond worden.

Beoordeling: SE 1 examenlesstof niveau 1

Criteria:

- voldoende beheersing van de techniek algemeen
- beheersing SE 1 examenleerstof en verdieping horende bij het niveau
- presentatie en uitvoering
- aanwezigheid en werkhouding
- concentratie en gedrevenheid

CATEGORIE C

VOOROPLEIDING DANS/ 1E FASE VAKOPLEIDING /URBAN-JAZZ

Periode: maart 2023

Subdomein: B

Vorm: Praktische toets (P.O) niet openbaar

Groep: havo 5

Inhoud: ingestudeerde les van 60 minuten. Met minimaal een combinatie met flow (doorgaande bewegingen) en twee combinaties in een hoog tempo, met veel verschil in ritme/coördinatie/muzikaliteit en een combinatie waarin minimaal twee stijlen getoond worden alsook

Beoordeling: SE 2 examenlesstof niveau 2

Criteria:

- voldoende beheersing van de techniek algemeen, conform auditienorm HBO dans
- beheersing examenleerstof SE 2 en verdieping horende bij het niveau, conform auditienorm HBO dans
- presentatie en uitvoering, conform auditienorm HBO dans
- aanwezigheid en werkhouding, conform auditienorm HBO dans

CATEGORIE D

MODULE: VOOROPLEIDING DANS/ OPBOUWEN VAN CREATIEVE COMPETENTIES OM ALS KUNSTENAAR TE KUNNEN COMMUNICEREN EN CREËREN/ AUDITIETRaining

Periode: afronding maart 2023

Domein: C

Subdomein: Dansen

Vorm: Mondeling

Groep: Havo 5

Inhoud: Vergroten van eigen competenties om optimaal audities te kunnen doen. Leren te reflecteren op eigen kunnen en het formuleren van werkpunten en leerdoelen. Vanuit de methode ECOCOACHING wordt er individueel gewerkt met de leerling.

Beoordeling: SE 1 examenleerstof niveau 1, afvinking met V (voldaan)

Criteria:

- Ontwikkeling/voortgang
- Aanwezigheid en werkhouding
- Niveau verwerking opdrachten
- Inzet

CATEGORIE D

MODULE CREATIEF 3/ VOOROPLEIDING DANS/OPBOUWEN VAN CREATIEVE COMPETENTIES OM ALS KUNSTENAAR TE KUNNEN UITDRUKKEN, TE COMMUNICEREN EN TE CREËREN.

Periode: maart 2023 en tussentoets december 2022 projectweek

Vorm: praktische toets (P.O)= Eind maart moet het afgesloten zijn tijdens de testlesweek met een presentatie en een voldoende beoordeling.

Groep: havo 5

Inhoud: Verder verdieping van de het vak improvisatie/ om bewegingsmateriaal te ontwikkelen /te ontdekken/ te onderzoeken.

Inhoud: presentatie van eigen werk naar aanleiding van twee coaching lessen van een choreograaf waarin tools worden gegeven voor het creëren van een duet of trio tussen de 2 tot 3 minuten. Zelfstandige organisatie (planning studio's, repetities, afstemming coach/docent) Voortgangscontacten/coaching door de docent.

Opdracht:

Beoordeling: SE 2 examenleerstof

- Criteria:
- Verwerking van solo's en duetten in het gepresenteerde eigen werk
- Een duidelijke opzet: begin, midden en einde zijn over nagedacht
- Goede integratie van danstechniek en gevoel voor timing en dynamiek
- De uitvoering: theateraal sterk, open eigen blik, samen
- Het groepsproces: samenwerking, planning van instudeertijd, geven van onderlinge feedback, concentratie en motivatie.
- Het productieproces: het indienen van een lichtplan, spacen op het toneel, overleg met de techniek (indien van toepassing)
- Originaliteit en het tonen van creatieve vondsten/oplossingen
- Concentratie en gedrevenheid
- Aanwezigheid en werkhouding /bij verzuim van de twee lessen met de choreograaf geen afsluiting

CATEGORIE E

VOOROPLEIDING DANS/1E FASE VAKOPLEIDING/IMPROVISATIE - COMPOSITIE

Periode: maart 2023

Subdomein Dansen

Plaats: Kruisplein

Vorm: Praktische toets (P.O) niet openbaar
tussendoortoets via mondeling overleg door docent

Groep: havo 5

Inhoud : presentatie eigen werkproces door uitvoering van improvisatie-opdrachten, presentatie werkopdracht voor een ander, groepswerk, het kunnen maken van een concept en het hanteren van een concept.

Beoordeling: SE 1 examenleerstof niveau 1

Criteria:

- Ontwikkeling eigen bewegingstaal
- Originaliteit
- Gebruik techniek en fysieke mogelijkheden
- Ontwikkeling tijdens het schooljaar (sept t/m eind mei)
- Inventiviteit
- Aanwezigheid en werkhouding /bij verzuim van meer dan 4 lessen geen afsluiting
- Concentratie en gedrevenheid

CATEGORIE F

VOOROPLEIDING DANS/1E FASE VAKOPLEIDING/SOLO COMPOSITIE

Periode: januari /februari 2023

Subdomein Dansen

Plaats: Kruisplein/Theaterzaal

Vorm: Praktische toets (P.O) openbaar

Groep: havo 5

Inhoud: presentatie eigen werkproces door uitvoering van een eigen gemaakte solo.

Leerlingen werken zelfstandig aan een solo tussen de 1.30 en 2.30 minuten. Uitgangspunt is het maken van een solo voor de bachelor dansaudities met een beginnend eigen bewegingsidoom, sterke technische elementen, een heldere compositie (begin, midden en eind) performers en bewegingskwaliteiten. Voorwerk heeft reeds plaats gevonden in havo 4, daar is aangeleerd te werken met eigen bewegingsvocabulaire en het ontwikkelen van eigen materiaal. De solo moet bestaan uit vast materiaal. De leerling werkt met een coaching kaart voor extra feedback.

Beoordeling: SE 1 examenleerstof niveau 1

Criteria:

- mate van creativiteit
- toegepaste en getoonde fysieke en technische uitvoering (meer inhoudelijke informatie via coach)
- gebruik van de componistenlijst
- grootte en kracht van de beleving en presentatie
- idee, originaliteit en muziekgebruik.
- wijze van uitvoeren (overtuiging)
- zelfstandigheid. (verwacht wordt dat een leerling zelfstandig met aanwijzingen van docent/coach werkt aan een solo: zelf studio's regelen, kostuums, ideeën licht + tijdig inleveren informatie!)
- Presentatie solo in januari in de theaterzaal voor ouders/bezoekers. Generale voor leerlingen. Eventueel selectie voor uitvoering tijdens jaarlijkse eindvoorstelling

CATEGORIE G

VOOROPLEIDING DANS/1E FASE VAKOPLEIDING/PODIUMTRAINING

Domein C oriëntatie op het beroep

Afgevinkt moet worden minimaal een optreden in het theater

november 2022	Danspraktijkexamen A/C 3 onderdelen	Praktijk presentatie in studio met commissie	Variërend van 30 tot 60 min		Zie toelichting Cijfers klas 5H november worden afgerond op half/heel Cijfers klas 5H maart worden afgerond op half/heel Gemiddelde cijfer november en maart wordt afgerond op half/heel en vormt eindcijfer klas 5H	Geen herkansing* Bij een blessure of onvoldoende aanwezigheid wordt een 5* vermeld
Maart 2023	Danspraktijkexamen A/F (6 onderdelen) G=Afvinken	Praktijk presentatie in studio en theater met commissie	Variërend van 2 tot 60 min	Weging nov/mrt 1	Klas 4 H: module 1, 2 en improvisatie uit leerjaar 4 worden gemiddeld. Eindcijfer afgerond op heel/half wordt meegenomen naar leerjaar 5 Klas 5H: onderdelen A,B,C, module 3, improvisatie en de solo worden gemiddeld en afgerond op half/heel. Twee eindcijfers klas 4 en 5 worden gemiddeld en afgerond op 1 decimaal na de komma.	Geen herkansing* Bij een blessure of onvoldoende aanwezigheid wordt een 5* vermeld *In geval van een uitzonderlijke situatie (te bepalen door de examencommissie) kan de commissie besluiten hiervan af te wijken.

Toelichting berekening

Beoordeling per onderdeel komt tot stand door halve en hele cijfers. Cijfers worden afgerond op heel en half, waarbij 0,25 naar de helft en 0,75 naar heel.

Het SE gemiddelde van alle onderdelen per jaar afronding op half of heel. Het totaaleindcijfer van alle gemiddelden per leerjaar, wordt afgerond op 1 decimaal na de komma.

Afronding naar beneden vindt plaats bij een 4, naar boven vanaf een 5.

